БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 24 (7054) | 1955 оной январиин 29 суббото | Сэн 20 мүнгэн.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадууд һунгуулиин Окружной комиссинуудаар регистрацилагдаба

УЛАН-УДЭ ГОРОД

Городской район

Абросимова Евдокия Николаевна, Улан-Удэ городой № 3 дунда һургуулиин багша — һунгуулиин 1-дэхи Ранжуровска округто.

Гендунова Найдан, Бурят-Монголой гүрэнэй драматическа театрын артистка — һунгуулиин 2-дохи Советскэ округто.

Балдано Намжил Гармаевич, Бурят-Монголой АССР-эй советскэ урадхозһоёлшоой Союзай правлениин түрүүлэгшэ — һунгуулиин 3-дахи Кировскэ округто.

Никифорова Екатерина Михайловна, республиканска больницын главна врач-окулист — һунгуулиин 4-дэхи Свердловско округто.

Данилов Владимир Сагаханович, Бурят-Монголой АССР-эй Худалдаа наймаанай министр —һунгуулиин 5-дахи Серовско округто.

Цыремпилон Доржи Цыремпилович, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын уялгые дүүргэгшэ — һунгуулиин 6-дахи Лазовско округто.

Спирюхов Иван Андреевич, Бурят-Монголой зооветинститудай анатомиин кафедрые даагша — һунгуулиин 7-дохи Некрасовска округто.

Раднаев Эрден Раднаевич, БМАССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын главна хирург — һунгуулиин 8-дахи Селенгинскэ округто.

Голощапова Анна Феоктистовна, Улан-Удын механизированнэ шэлэй заводой машинно-ванно цехын мастер — һунгуулиин 9-дэхи Шэлэй заводой округто.

Редечкин Иван Филиппович — һунгуулиин 10-дахи Доодо-Берёзовска округто.

Иванов Дмитрий Иванович, Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй аюулгүйе хамгаалха Комитедэй түрүүлэгшэ — һунгуулиин 11-дэхи Дивизионно округто.

Железнодорожно район

Чепарин Петр Диомидович, КПСС-эй Бурят-Монголой областной комитедэй транспортно-промышленна таһагые даагша — һунгуулиин 12-дохи Железнодорожно округто.

Гагин Сергей Андреевич, Улан-Удэ станциин паровозно депогой машинист — һунгуулиин 13-дахи Горьковско округто.

Ножкин Петр Ефимович, КПСС-эй Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретарь — һунгуулиин 14-дэхи Пушкинска округто.

Островская Вера Леонтьевна, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь — һунгуулиин 15-дахи Красноармейскэ округто.

Бутузников Николай Васильевич, ВЛКСМ-эй Бурят-Монголой областной комитедэй нэгэдэхи секретарь — һунгуулиин 16-дахи Комсомольско округто.

Бутко Василий Сидорович, Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой начальник — һунгуулиин 17-дохи Индустриальна округто.

Поварнина Агафья Андреевна, Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой вагон хабсарал-гын цехын шэрдэгшэдэй бригадир — һунгуулиин 18-дахи Паровоз бүтээлгын округто.

Хахалов Александр Уладаевич, КПСС-эй Бурят-Монголой областной комитедэй нэгэдэхи секретарь — һунгуулиин 19-дэхи Тэцовскэ округто.

Сандакова Дарья Шагдаровна, Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой инструментальна цехын фрезеровщик — һунгуулиин 20-дохи Дээдэ-Берёзовско округто.

Давыдов Александр Викторович, заводой директор — һунгуулиин 21-дэхи Заводской округто.

Матвеев Константин Михайлович, Бурят-Монголой АССР-эй прокурор —һунгуулиин 22-дохи Машино-бүтээлгын округто.

Магунов Евгений Леонидович, КПСС-эй Улан-Удын Городской комитедэй нэгэдэхи секретарь — һунгуулиин 23-дахи Хирпиисын заводой округто.

Пригороднэ район

Гурьянов Константин Васильевич, ажалшадай депутадуудай Улан-Удын Городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ — һунгуулиин 24-дэхи Заудинска округто.

Медведев Поликарп Трифонович, Улан-Удэ городой ажалшадай депутадуудай Пригороднэ районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ — һунгуулиин 25-дахи Красногвардейскэ округто.

Завгородняя Мария Федосеевна, БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Улан-Удын сэмбын фабрикын аппаратно-прядильна цехын прядильщица—һунгуулиин 26-дахи фабрична округто.

Лисюткин Василий Петрович, Бурят-Монголой АССР-эй Коммунальна ажахын министр — һунгуулиин 27-дохи Модоной заводой округто.

Очиров Будажап Очирович, Бурят-Монголой АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министр — һунгуулиин 28-дахи Октябрьска округто.

Костеева Надежда Иннокентьевна, Улан-Удын мяха-консервын комбинадай холодильна цехын хүдэлмэрішэн — һунгуулиин 29-дэхи мяханай комбинадай округто.

БАБУШКИН ГОРОД

Масалов Дмитрий Павлович, Мысовая станциин паровозно депогой машинист—һунгуулиин 30-дахи Бабушкинска округто.

Могнонов Марк Могзоевич, Профессиональна союзуудай Бурят-Монголой областной Соведэй түрүүлэгшэ—һунгуулиин 31-дэхи Танхойско округто.

ГОРОДОК ГОРОД

Борисов Николай Иванович, Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо —һунгуулиин 32-дохи Городокско округто.

Игумнов Прокопий Ильич, хүдэлмэришэн—һунгуулиин 33-дахи Холтосоной округто.

Гребенникова Александра Николаевна, ажалшадай депутадуудай Городокскэ городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ—һунгуулиин 34-дэхи Баянгол округто.

БАЙКАЛО-КУДАРЫН АЙМАГ

Власов Семён Иннокентьевич, Бурят-Монголой АССР-эй Элеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министр—һунгуулиин 35-дахи Байкало-Кударын округто.

Сычев Трофим Дорофеевич, Байкало-Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ—һунгуулиин 36-дахи Шергинскэ округто.

БАРГАЖАНАЙ АЙМАГ

Будаева Ганжур Тыхышкеевна, Баргажанай аймагай Уланай сомоной Соведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой тугалшан—һунгуулиин 37 дохи Баргажанай округто.

Сафронов Роман Савельевич, Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо —һунгуулиин 38-дахи Усть-Баргажанай округто.

Бубеев Радна Сагалаевич, Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ —һунгуулиин 39-дэхи Сувинска округто.

БАУНТЫН АЙМАГ

Басаулов Дуванча Иванович, Баунтын аймагай «Путь к коммунизму» колхозой агнуурини бригадын бригадир—һунгуулиин 40-дэхи Багдаринска округто.

Пономарев Вениамин Евграфович, хүдэлмэришэн—һунгуулиин 41-дэхи Ципиканска округто.

БИЧУРЫН АЙМАГ

Утенков Яков Аверьянович, Бичурын МТС-эй тракторна бригадын бригадир—һунгуулиин 42-дохи Бичурын округто.

Павлова Прасковья Евдокимовна, Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой свёклоnоводческо звеное даагша — һунгуулиин 43-дахи Партизанска округто.

Бадмаев Санжижап Гырылович, Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ—һунгуулиин 44-дэхи Окино-Ключевскойн округто.

Мадаев Кирилл Михайлович, Бурят-Монголой АССР-эй Финансын министр—һунгуулиин 45-дахи Загаhай округто.

ЗЭДЫН АЙМАГ

Жёлтый Артем Владимирович, КПСС-эй Зэдын айкомой нэгэдэхи секретарь—һунгуулиин 46-дахи Петропавловска округто.

Цыбенова Дарижап Жамбаловна, Зэдын аймагай Боргойн племенной хонидой совхозой хонишон—һунгуулиин 47-дохи Боргойн округто.

ЯРУУНЫН АЙМАГ

Цыдыпов Бато-Мунко Цыдыпович, Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ — һунгуулиин 48-дахи Сосново-Озёрско округто.

Лобсанов Даши Лобсанович, «Бурят-Монголой үнэн» газетын редактор—һунгуулиин 49-дэхи Витимскэ округто.

ЗАИГРАЙН АЙМАГ

Петров Федор Филиппович, КПСС-эй Заиграйн айкомой нэгэдэхи секретарь—һунгуулиин 50-дахи Заиграйн округто.

Башинов Африкан Владимирович, Бурят-Монголой АССР-эй Социальна тэдхэмжын министр—һунгуулиин 51-дэхи Горхонско округто.

Левченко Владимир Михайлович, Заиграйн ветеринарна лечебницые даагша—һунгуулиин 52-дохи Онохойн округто.

Нимаева Очиржалма, Заиграйн аймагай «Улаан-Эрхирик» колхозой һаалишан—һунгуулиин 53-дахи Усть Курбын округто.

Афанасенко Петр Абрамович, «Забайкаллес» комбинадай начальник —һунгуулиин 54-дэхи Илькинн округто.

Яневич Мария Иосифовна, Заиграйн аймагай Хандагатайн леспромхозой модо бэлэдхэлэй участогай мастер—һунгуулиин 55-дахи Ново-Илькинн округто.

Киселев Серапион Кириллович, Заиграйн аймагай Тельманай нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай бригадын бригадир—һунгуулиин 56-дахи Брянска округто.

Макарова Тамара Ивановна, Заиграйн аймагай Димитровэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ—һунгуулиин 57-дохи Дээдэ-Тальцын округто.

ЗАКАМЕНАЙ АЙМАГ

Абидуева Ханда Доржиевна, Закаменай аймагай «Победа» колхозой һаалишан—һунгуулиин 58-дахи Хамниин округто.

Гармаев Цыбик Балданович, ажалшадай депутадуудай Закаменай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ—һунгуулиин 59-дэхи Санагын округто.

ИВОЛГЫН АЙМАГ

Славина Елена Степановна, Иволгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой зоотехник—һунгуулиин 60-дахи Иволгын округто.

Очиров Цирен Очирович, КПСС-эй Бурят-Монголой областной комитедэй секретарь—һунгуулиин 61-дэхи Оронгын округто.

Эрдыниев Даши Ринчиндоржиевич, КПСС-эй Иволгын айкомой нэгэдэхи секретарь—һунгуулиин 62-дохи Гурульбын округто.

КАБАНСКЫН АЙМАГ

Чувыюров Михаил Иванович, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Орлогшо—һунгуулиин 63-дахи Кабанскын округто.

Дроздов Иван Петрович—Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо—һунгуулиин 64-дэхи Тврогоевско округто.

Кыштымов Григорий Иванович, Кабанскын аймагай «Байкал» колхозой загаһа барилгын бригадын бригадирай туһалагша—һунгуулиин 65-дахи Посольско округто.

Тамакулов Афанасий Протасович, Темлюйскэ заводой түүхэй эд элдүүрилгын тээрмын машинист—һунгуулиин 66-дахи Каменскэ округто.

ХЭЖЭНГЫН АЙМАГ

Гомбоев Бумбэ Гомбоевич, Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ—һунгуулиин 67-дохи Хэжэнгын округто.

Лобсанов Будажап Лобсанович, Бурят-Монголой АССР-эй Хүдөө ажахын министр—һунгуулиин 68-дахи Дунда-Худанай округто.

КУДАРЫН АЙМАГ

Жарникова Клавдия Марковна, Кударын аймагай Хамнигадайн МТС-эй агроном—һунгуулиин 69-дэхи Кударын округто.

Стегачев Иван Мартынович, «Бурят-Монгольская правда» газетын редактор—һунгуулиин 70-дахи Тамирска округто.

КУРУМКАНАЙ АЙМАГ

Раднаев Даши-Нима Тыжеброевич, КПСС-эй Курумканай айкомой нэгэдэхи секретарь—һунгуулиин 71-дэхи Курумканай округто.

Будаева Анна Раднаевна, Курумканай аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой хонишон—һунгуулиин 72-дохи Гаргын округто.

КЯХТЫН АЙМАГ

Будажабэ Федор Тогочеевич, Бурят-Монголой АССР-эй Сэрэгэй комиссар—һунгуулиин 73-дахи Кяхта городой округто.

Модогоев Андрей Урупхеевич, КПСС-эй Кяхтын айкомой нэгэдэхи секретарь—һунгуулиин 74-дэхи Кяхтын Пригороднэ округто.

Дансарунова Цыпылма Дансаруновна, Кяхтын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-гэй ахалагша хонишон—һунгуулиин 75-дахи Усть Кяхтын округто.

Пивоваров Николай Буинович, Бурят-Монголой АССР-эй Нютагай промышленностиин министр—һунгуулиин 76-дахи Кяхтын Ленинскэ округто.

МУХАРШЭБЭРЭЙ АЙМАГ

Ерофеев Яков Егорович, Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ—һунгуулиин 77-дохи Мухаршэбэрэй округто.

Большаков Владимир Георгиевич, ажалшадай депутадуудай Мухаршэбэрэй аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ—һунгуулиин 78-дахи Хонхолойн округто.

Цыренов Лыгден Цыренович, Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын МТС-эй директор—һунгуулиин 79-дэхи Шаралдайн округто.

Дамдинжапов Цырендоржи Жанабадараевич, Бурят-Монголой АССР-эй Культурын министр—һунгуулиин 80-дахи Сутайн округто.

АХЫН АЙМАГ

Ошоров Даша Дашеевич, КПСС-эй Ахын айкомой нэгэдэхи секретарь—һунгуулиин 81-дэхи Ахын округто.

ПРИБАЙКАЛЬСКА АЙМАГ

Насников Иван Прокопьевич, Прибайкальска аймагай Итанцын МТС-эй хүдөө ажахын машинануудые заһабарилха талаар механик—һунгуулиин 82-дохи Турунтаевска округто.

Алемасова Анна Никитична, Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан—һунгуулиин 83-дахи Ильинскэ округто.

Тараненко Алексей Георгиевич, Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо—һунгуулиин 84-дэхи Горячинска округто.

ХОЙТО-БАЙГАЛАЙ АЙМАГ

Воронин Гавриил Иннокентьевич, КПСС-эй Хойто-Байгалай айкомой нэгэдэхи секретарь—һунгуулиин 85-дахи Нижне-Ангарска округто.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГ

Кузьмин Александр Бадаевич, Сэлэнгын аймагай Сэлэнгын МТС-эй директор—һунгуулиин 86-дахи Ново-Селенгинскэ округто.

Хамаганов Антон Халбаевич, Бурят-Монголой АССР-эй Юстициин министр—һунгуулиин 87-дохи Гусино-Озёрско округто.

Доржижапова Ханда Доржижаповна, Сэлэнгын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой хонишон—һунгуулиин 88-дахи Үбэр-Зөөхэйн округто.

Семёнов Бато Семёнович, КПСС-эй Сэлэнгын айкомой нэгэдэхи секретарь—һунгуулиин 89-дэхи Шахтын округто.

Балалаешников Иван Васильевич, Галуута Нуурай рудоуправлениин № 5 шахтын проходчик—һунгуулиин 90-дахи Первомайска округто.

ТАРБАГАТАЙН АЙМАГ

Григорьева Прасковья Ивановна, Тарбагатайн аймагай «Победа» колхозой ахалагша гахайшан—һунгуулиин 91-дэхи Тарбагатайн округто.

Болонев Андриян Евстафьевич, Тарбагатайн аймагай Ехэ-Куналейн МТС-эй комбайнер—һунгуулиин 92-дохи Ехэ-Куналейн округто.

Дубровский Василий Иванович, КПСС-эй Бурят-Монголой областной комитедэй секретарь—һунгуулиин 93-дахи Саянтын округто.

ТОРИИН АЙМАГ

Буянтуева Юмжур Цыденжаповна, Ториин аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан—һунгуулиин 94-дэхи Доодо-Ториин округто.

Болсохоев Даниил Степанович, Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ—һунгуулиин 95-дахи Бургалтайн округто.

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГ

Баранников Иннокентий Васильевич, Бурят-Монголой АССР-эй Гэгээрэлэй министр—һунгуулиин 96-дахи Кыренэй округто.

Зонхоев Борис Федорович, КПСС-эй Түнхэнэй айкомой нэгэдэхи секретарь—һунгуулиин 97-дохи Еловско округто.

Сороковиков Георгий Иннокентьевич, Түнхэнэй МТС-эй тракторна бригадын бригадир—һунгуулиин 98-дахи Сагаан-Нуурай округто.

ХОРИИН АЙМАГ

Дамдинова Будэма, Хориин аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан—һунгуулиин 99-дэхи Хориин округто.

Рудаков Николай Владимирович, ажалшадай депутадуудай Хориин аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ—һунгуулиин 100-дахи Удын округто.

Егорова Лидия Яковлевна, Бурят-Монголой АССР-эй Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ—һунгуулиин 101-дэхи Дээдэ-Курбын округто.

Эд бараанай ассортиментые үргэдхэхэ ба шанарыень һайжаруулха

Бурят-Монголой АССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1954 оной гүрэнэй түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай БМАССР-эй статистическэ управлениин мэдээсэлһээ, арадай ажахы хүгжэлтын хэлбэришэгүй заавар үргэн һалбарин. Табадахи табанжэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Манай республикын территори дээрэ байһан промышленностиин валовой продукци гаргаха жэлэйнгээ түсэбые 105 процент дүүргээ. Зарим түрүү предприятинууд 1954 оной түсэбые хугацааһаань урид дүүргэжэ, барилгын модо, нүүрһэ, сэмбэ, загаһа, консервэ түсэбһөө гадуур Эхэ орондо гаргаа байна. Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно завод, мяха-консервын комбинат, БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ сэмбын фабрика, Байкалгосрыбтрест болон бусад завод, фабрикануудай олонхинь Бурят-Монголой түрүү предприятинуудай зэргэдэ, социалистическэ мүрысөөнэй түгые дээрэ үргэжэ ябана.

Хүндэ индустриин ургалтын үндэһэн дээрэ промышленностиин бүхы һалбаринууд, тэрэ тоодо үргэн хэрэглэлэй эд бараа, эдеэ хоол гаргадаг предприятинууд үнгэрһэн жэлдэ бүтээгдэхүүн тэды амжалтануудые туйлаһан байна. Нютагай болон кооперативна промышленностиин 1954 оноһоо түсэбые сүм дүүргэжэ урда жэлэйхиһээ оробол хэдэн миллион түхэриг продукци ехээр үйлэдбэрилһэн байна.

Тэгэхэтэй хамта республикымнай олон предприятинууд, олзоборилгын артельнууд арад зоной үлэмжэ ехэ хэрэглэдэг эд бараанай ассортиментые үргэдхэхэ ба шанарыень һайжаруулха талаар үшөөл ехэ дутуу ажалладаг. Илангаяа аймагуудай зарим промкомбинадууд, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө олзоборилгын болон тэдээ эльгүй жэгдэжэ, һайнаар хүдэлмэрилхын тула үүсхэл оролдолго гаргадаггүй. Хориин, Бичурын, Тарбагатайн ба бусад промкомбинадууд ажалшадай хэрэгтэй шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг болобошье, тэднэй гаргаһан продукциинга шанарые үшөөл һайжаруулаадүй байна. «Бурмонпромсоведэй» правлениин «Бурмонгпромсоведэй» олзоборилгын артельнуудай хүдэлмэриин һулаар хүтэлбэрилнэ, тэдэниие хүтэлбэрилхэ ажалдаа ороолдосто кадрнуудаар ханганагүй. Тиимэһээ тэндэхи артельнууд даалгаhан түсэбөө дүүргэдэггүй али олон, муу шанартай продукци ехээр гаргаһан байдаг.

Зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд аймаг дотороо гү, али тэрэ тойронгоо байһан түүхэй эд эдлэлэжэ, эд бараанай ассортиментые үргэдхэн, шэнэ продукци гаргаха талаар өөдтэй юумэ хэнэгүй.

Мүн городой зарим предприятинууд хүсэгөөр ажалшадта хэрэгтэй эд бараануудые гаргаха уялгатай байһаашье, тэрэнээ хүсэндэнь хүргэдэггүй заншалтай. Жэшээнь, Улан-Удын Горпромкомбинат ажахын элдэб зүйлнүүдые (аргамжа, бооһо, тоног, зэмсэг гэхэ мэтые) элбэгээр гаргаха арга боломжоо гүйсэд хэрэглэнэгүй. Городой томохон предприятинуудташье үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргалсаха сэхээн арга боломжонууд бии. Тэдэ «Механлит» болон бусад заводуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэгые тоодоггүй.

Мебельнэ фабрикын коллектив гоё һайхан түхэлтэй диван, шифоньер, буфет, этажерка болон бусадшье элдэб янзын мебель эрхим шанартайгаар, элбэгээр бүтээн гаргаха аргатай юм. Тэдэ тус фабрикын продукци шанарайнгаа талаар тон хангалтагүй байдаг. Мебельнэ магазинуудта ороходо худалдан абагшад дурадахадай дэбтэрнүүдтэ али олон гомдолнуудые бэшэһэн байдаг. Зарим буфет болон шифоньер гэшүүн эхэтэй, нойтон муу шанартай модоор хэгдэһэн дээрэһээ хатахадаа эбдэрдэг ба түхэл шэнжэнь тааргүй болодог.

Тэрэшэлэн зарим олзоборилгын артельнуудай һайн шанартай, бүхэ хубсаһа, хүбэнтэй гэр торгон одеяло, валенка, оро гэхэ мэтын хэрэгсэлнүүдые үсөөнөөр гаргана. Тиимэһээ нютагай промышленностиин предприятинууд ба олзоборилгын артельнүүдэй худалдаа наймаанай организацинуудта товарнуудые бүтээн гаргажа үгэхэ түсэбөө дүүргэнэгүй.

Үдэр, жэлэй үнгэрхэ бүри үнэр баян ажаһуудалтай боложо байһан манай зон үнгэ бүриин эд бараа, илангаяа эрхим шанартай зүйлнүүдые элбэгээр абахые хүсэнэ. Хүн бүхэн гоё һайхан гутал, хубсаһа, янза бүриин эдээ хоол, сэбэр ба бүхэ мебель гэхэ мэтэ шухала зүйлнүүдые ехээр абадаг ба абахаашье аргатай. Ажалшадай иимэ эрилтэнүүдые талалдуулангүй, элбэг дэлбэгээр хангаха гэшэ шухала зорилгонуудай нэгэнинь болоод байна.

БМАССР-эй Нютагай промышленностиин министерство, «Бурмонпромсовет», аймгүйсэдкомууд болбол промкомбинадуудай, предприятинуудай, олзоборилгын артельнуудай хүдэлмэридэ шанга эрилтэ хэжэ, тэдэнэй хүдэлмэрые шэнэдхэн табиха зэргэтэй.

Үргэн хэрэглэлэй эд бараанай шанарые һайжаруулгада техническэ һургаал эмхидхэжэ, хүдэлмэришэдэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ шухала. Мүн ажалай новаторнуудай дүй дуршалые, түрүү технологиие ба шэнэ техникые түргэнөөр нэбтэрүүлгэдэ предприяти бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд, партиина организацинууд онсо анхаралаа хандуулжа һөөтой.

Манай республикын ажалшад мүнөө РСФСР-эй, БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ болон нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтада бэлэдхэжэ байна. Энээнтэй дашарамдуулан ажалшадай политическэ эдэбхинь, үүсхэл зорилгынь улам ехээр бадаржа, социалистическэ мүрысөөнэй замхашагүй хүсэн үдэр ерэхэ бүри үргэнөөр дэлгэржэ.

Предприятинуудай, промкомбинадуудай, олзоборилгын артельнуудай, фабрикануудай бүхы хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, үргэн хэрэглэлэй эд бараанай гаргадаг продукциингаа ассортиментые үргэдхэн, тэрэнэй шанарыень эрид һайжаруулан арад зоной ургажа байгаа эрилтые дүүрэнээр хангахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлхэ байһандань найдагдана.

РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудтай һунгагшадай уулзалга

РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудтай һунгагшадай уулзалга Москвада январиин 27-до эхилбэ. Пролетарска һунгуулиин округой ажалшад РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат КПСС-эй Пролетарска райкомой секретарь А. М. Пеговтэй Сталинай нэрэмжэтэ автозаводой Культурын ордондо уулзаба.

Даниловска һунгуулиин округой ажалшад РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат М. И. Калининай нэрэмжэтэ эрэлгын фабрикын бригадир С. А. Котоватай уулзаба. Уранзохёолшо К. А. Федин өөрынгөө һунгагшадтай Щербаковскэ һунгуулиин округто уулзаа. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Менделеевэй нэрэмжэтэ химико-технологическэ институдай профессор Е. М. Александро-ватай—Зуевай нэрэмжэтэ клубта, МГУ-гэй ректор академик И. Г. Петровскитой—Ленинскэ хаданууддтахи Московско университедэй актова залда уулзалга болоо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые регистрацилгын боложо байһантай дашарамдуулагдан, ажалшадай һунгуулиин урда тээхи окружной суглаанууд Москвагай һунгуулиин хэдэ хэдэн округуудта болоо. Суглаануудта хабаадагшад зохихо округуудай һунгагшад эльгээжэ гэнэн шиидхэбэри баталан абаа. Һунгалтын үдэр коммунистнүүдэй ба партиинбэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй блогой кандидадуудай түлөө голосоо үгэхэынь тэрэ хандалга соогоо тэдэнэр һунгагшадые уриалаа.

(ТАСС).

Бурят-Монголой АССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1954 оной гүрэнэй түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай

Бурят-Монголой АССР-эй статистическэ управлениин мэдээсэл

1954 ондо промышленностиин, хүдөө ажахын болон транспортын хүгжэлтэ, капитальна барилга, эд товарай эрьесэ, культурна байгуулалта иимэ тоо мэдээнүүдээр тодорхойлогдоно гэбэл:

I.

Промышленностиин үйлэдбэриин түсэбэй дүүргэлтэ

Бурят-Монголой АССР-эй территори дээрэхи промышленность валовой продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые 105 процент дүүргээ. 1953 онтой сасуулхада валовой продукциин хэмжээн 14 процентээр ургаһан байна.

Доро дурсагдаһан министерствонүүд, управленинүүд, комбинадууд, трестнүүд болон предприятинууд промышленностиин валовой продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые иимээр дүүргээ:

	1954 ондо жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр
БМАССР-эй Нютагай промышленностиин министерство	100,5
БМАССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерство	107
БМАССР-эй Коммунальна ажахын министерствын промышленна предприятинууд	111
БМАССР-эй Культурын министерствын промышленна предприятинууд	104
БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи барилгын материалнуудай промышленностиин Управлени	108
БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи үргэн хэрэглэлэй промышленна товарнуудай Управлени	105
БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи түлишын промышленностиин Управлени	78
Галуута-Нуурай рудоуправлени	105
«Забайкаллес» комбинат	100,2
Онохойн лесокомбинат	116
Улан-Удын мяха-консервын комбинат	105
№ 4 мелькомбинат	113
«Росглавхлеб» гэжэ Бурят-Монголой трест	102
«Байкалгосрыбтрест»	125
«Росглавмаслопром» гэжэ Бурят-Монголой трест	100,2
Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно завод	105
Темлюйскэ завод	119
Механизированнэ шэлэй завод	82
БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Улан-Удын сэмбын фабрика	118
Улан-Удын ликеро-архиин завод	106
Улан-Удын спиртын завод	102
Улан-Удын заһабарилгын завод	103
Бичурын сахарай завод	24
«Механлит» завод	108
№ 16 леспромхоз	74
Улан-Удын модоной завод	100,3
Клюевскэ модоной завод	90
Загаһа буйлуулгын завод	116
Улан-Удын мотор заһабарилгын завод	101
Селендумын мотор заһабарилгын завод	75
Махоркын фабрика	100,3
Үдын модо урадхуулгын конторо	70
БМАССР-эй олзоборилгын коопераци	100,7

Промышленна продукциин шухалын шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбэй дүүргэлтэ иимэ тоо мэдээнүүдээр тодорхойлогдоно:

	1954 ондо жэлэй түсэбые дүүргэлгэ процентээр
Нүүрһэн	100,7
Электроэнерги	100
Үйлэдбэриин модо зөөлгэ	97
Пиломатериалнууд	92
Сонхын шэл	93
Хирпиисэ	91
Извёстко	88
Нооһон бүд	112
Арһан гутал	89
Валенканууд	102
Мяхан	93
Колбасна зүйлнүүд	107
Мяханай консервэнүүд	115
Загаһанай консервэнүүд	121
Загаһа барилга	108
Спирт	102
Малай тоһон	76
Сыр	64
Кондитерска зүйлнүүд	102
Пивэ	103

БМАССР-эй Нютагай промышленностиин министерство, БМАССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерство, БМАССР-эй Культурын министерствын промышленна предприятинууд, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи барилгын материалнуудай промышленностиин управлени, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи үргэн хэрэглэлэй промышленна товарнуудай управлени, «Забайкаллес» комбинат, Улан-Удын мяха-консервын комбинат, «Росглавхлеб» гэжэ Бурят-Монголой трест, «Росглавмаслопром» гэжэ Бурят-Монголой трест, Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно завод, Темлюйскэ завод, «Механлит» завод, Улан-Удын модоной завод, загаһа буйлуулгын завод, Улан-Удын мотор заһабарилгын завод болон БМАССР-эй олзоборилгын коопераци валовой продукци үйлэдбэрилэн гаргаха жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэдээ өөһэдтөө даалгагдаһан зүйлнүүдэй номенклатура болон ассортиментын талаар 1954 онойнгоо түсэбые дүүргээгүй.

II.

Хүдөө ажахы

1953 онтой сасуулхада 1954 ондо бүхы ажахынуудта хабарай культуранууд 13 процент ехээр таригдаа. Тиихэдэ хабарай орооһото культурануудые тарилга 22 процентээр, тэрэ тоодо шэниисэ—14 процент болон овёс—43 процент, овощьнууд—27 процент, тэжээлэй корнеплодууд—32 процент болон силоснэ культуранууд — 2,1 дахин ехээр таригдаһан байна. Намарай болон хабарай культурануудай талаар 1954 ондо ургаса абахаар таригдаһан ниитэ талмай 1953 онойхитой сасуулхада 12 процентээр үргэдэһэн байна.

Хабарай культурануудые тарилгын түсэб бүхы дээрээ колхозуудаар 105 процент, совхозуудаар 103 процент дүүргэгдээ. Гэбэшье, улһа, махорко, хартаабха болон овощьнуудые тариха түсэбтэ даалгабаринуудаа колхозууд горьтойхоноор дутуу дүүргээ.

Орооһо таряа үйлэдбэрилгые саашадань ехэдхэхэ тухай ба шэнэ болон боро газар элдүүрилхэ тушаа парти, правительствын табиһан зорилго республика дотор үргэнөөр һайшаан дэмжэгдэһэн байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозууд болон совхозуудта 122,6 мянган гектар ба боро газар хахалагдаа. 1954 оной хабар шэнээр элдүүрилэгдэһэн шэнэ газарта болон боро газарта колхозууд, совхозууд 26,1 мянган гектар шэниисэ, бусад культурануудые 21,9 мянган гектарта тариһан байна.

Колхозууд болон МТС-үүд хүдөө ажахын культурануудые тариха талаар агротехническэ түрүү аргануудые хэрэглэхэ ябадалаа зарим тэды үргэдхэһэн байна. Хэрээһэлүүлэн ба нарин рядтайгаар тарилга 1953 онойхидо орходоо хабарай залаата культурануудые тарилгын талаар 74 процентээр ехэ болоһон байна. Хартаабхын 81 процентнь квадратно-гнездовой аргаар таригдаа. Овощной культурануудай ехэхэн рассаданууд рассада таридаг горшоогхонууд болон кубигууд соо таригдаа.

1954 ондо теплицэнүүдые бариха ба парниково рамануудые хэхэ тушаа КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолтой тааралдуулан зохёогдоһон даалгабаринуудаа колхозууд хүсэд дүүргээгүй. Колхозууд теплицэнүүдые бариха түсэбөө 105 процент дүүргээ, тиихэдэ овощной болон техническэ культурануудай парнигуудые бариха түсэбөө 31 процент дүүргэһэн байна. Парниково рамануудай зариманайнь хэрэглэгдээгүй. үлэһэн дээрэһээ олохон колхозууд эрхим шанартай рассадаар өөрынгөө хэрэгсэлые хүсэд хангажа шадаагүй.

Колхозууд шэнэ садуудые тариха талаар түсэбтэ даалгабаряа миил 66 процент, жэмэсүүдые тариха түсэбөө—34 процент дүүргэһэн байна.

Колхозууд болон МТС-үүд полинуууд болон сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха ба тэдэ газарнуудаа уһалха тушаа түсэбтэ даалгабаринуудаа горьтойхоноор дутуу дүүргээ. Жэшээлхэдэ, тарилгын газарые хабар уһалалгын түсэб оройдоол 57 процент дүүргэгдээ; уһалууриин һубаг канавануудтай байһан тарилгын болон сабшалангай ехэхэн талмайнууд уһалагдаагүй байшоо.

1955 ондо ургаса абахаар таригдаһан намарай тарилгын түсэб колхозуудта дүүргэгдээгүй.

1953 онойхидо орходоо 1954 ондо колхозуудта сэбэр пар 11 процент ехээр хахалагдаһан байбашье, намарай пар болон хара пар багаар хахалагдаһан байха юм. Пар хахалха, илангаяа намарай пар хахалха тушаа түсэбтэ даалгабаринууд горьтойхон дутуу дүүргэгдээ.

Энэ жэлэй январиин 1-нэй байдалаар колхозууд 1955 оной тарилгада хэрэгтэй орооһото болон бобово культурануудай үрэһые 1954 оной январиин 1-нэйхидэ орходоо 8 процент ехээр, хартаабхын үрэһэ 49 процент ехээр хааһан байба. Гэбэшье, үрэһэ хааха түсэбтэ даалгабаринууд, илангаяа хартаабхын талаар, дүүргэгдээгүй. Орооһото болон бобово культурануудай үрэһэнэй миил 66 процентнь ургаха шанараа шалгагдаа.

Машинно-тракторна станцинууд 1954 оной IV кварталда тракторнуудые заһабарилха түсэбөө дүүргээ, тиихэдэ комбайнуудые заһабарилха түсэб горьтойхон дутуу дүүргэгдээ.

Хүдөө ажахын техническэ зэбсэгжэлгын ургаһан ябадал хадаа колхозууд болон совхозууд дотор хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые механизацилгын хэмжээе нэгэ бага дээшэлүүлхэ арга олгоо. Машинно-тракторна станцинууд 1954 ондо 1953 онойхидо орходоо хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые 23 процент ехээр бүтээгээ, гэбэшье, механизированнэ хүдэлмэринүүдэй ниитэ хэмжээнэй түсэбые 94 процент дүүргэһэн байна.

1954 ондо машинно-тракторна станцинууд колхозуудта пар болон намарай пар хахалалгые хүсэд шахуу механизированнэ аргаар дүүргээ, хабарай культурануудай тарилгые 94 процент механизировалээ. Колхозуудай хартаабхын талмайн 64 процентые механизированнэ аргаар таряа, бүхы орооһото культурануудай 94 процент үлүүтэйнь комбайнуудаар хуряагдаа.

Овощьнуудые тариха ба һуулгаха, хартаабха болон овощьнуудые хуряаха, пропашной культурануудай ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ, үбһэ хуряаха болон силос дараха тушаа хүдэлмэринүүдые механизацилга гээгдэжэ ябана. Колхозно малажалай фермэнүүд дээрэхи хүдэлмэринүүдые механизацилга дутагдалтайгаар ябуулагдаа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ капитальна барилгада зорюулагдан машинно-тракторна станцинуудта ехэхэн мүнгэн һомологдоһон байбашье, хангалтагүйгөөр хэрэглэгдээ. Барилга хэхэ жэлэйнгээ түсэбые машинно-тракторна станцинууд арайхан гэжэ 69 процент, тэрэ тоодо гэр байра барилга—66 процент дүүргээ.

III.

Түмэр замай, автомобильна болон гол мүрэнэй транспортын түсэбэй дүүргэлтэ

Зүүн-Сибириин түмэр замай дүрбэдэхи отделени ашаа тээхэ жэлэйнгээ түсэбые 89 процент дүүргээ, тэрэ тоодо: модон ашаа тээхэ талаар, түлеэе оруулалсан, 79 процент, шулуун нүүрһэ—85 процент, минерально-барилгын материалнууд 96 процент, тарян ашаанууд—74 процент, загаһан—50 процент, мяханай продуктнууд—128 процент ба нооһон—153 процент дүүргэгдээ.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи автомобильна транспортын ба шоссейнэ харгынуудай Управлени автомобильна транспортаар ашаа шэрэхэ түсэбөө 100,3 процент дүүргээ, тиихэдэ ашаанай эрьесын түсэбые 92 процент дүүргэһэн байна. Бага мүрэнүүдэй транспорт ашаа шэрэхэ түсэбөө 94 процент дүүргээ, тиихэдэ ашаанай эрьесын түсэбые 51 процент дүүргэһэн байна.

IV.

Капитальна барилга

Гүрэнэй капитальна барилгын жэлэй түсэб 90 процент дүүргэгдээ, тэрэ тоодо гэр байра барилга—84 процент, һургуулинуудые барилга—73 процент ба эмнэлгын эмхи зургаануудые барилга—93 процент дүүргэгдээ.

V.

Эд товарай эрьесэ

1954 ондо худалдаа наймаанай организацинууд бүхы розничо эд товарай эрьесын түсэбые 103 процент дүүргээ, тэрэ тоодо худалдаа наймаанай сетиин розничо эд бараанай эрьесын талаар—104 процент, ниитын эдеэ хоолой розничо товарай эрьесын—98 процент дүүргэгдээ.

БМАССР-эй Худалдаа наймаанай министерствын худалдаа наймаа эрхилдэг организацинууд розничо товарай эрьесын түсэбые 98 процент дүүргээ, тэрэ тоодо худалдаа наймаанай сетиин талаар—98 процент ба ниитын эдеэ хоолой—99,9 процент дүүргэгдээ.

Центросоюзай худалдаа наймаанай организацинууд розничо товарай эрьесын түсэбые 111 процент дүүргээ, тэрэ тоодо худалдаа наймаанай сетиин талаар—112 процент ба эдеэ хоолой—108 процент дүүргэгдээ

VI.

Культурна барилга болон элүүрые хамгаалалга

Дунда һуралсалай хүгжэһэнтэй дашарамдан, шэнэ барилгын ба шэнэлэн эмхидхэлгын ашаар 1953 онойхидо орходоо 1954 ондо дунда һургуулинуудай тоо ургаа, тэрэшэлэн 8—10-дахи классуудай һурагшадай тоо 3 мянган үлүүтэйгээр олошорһон байна.

1954 оной зун арба мянга шахуу үхибүүд пионерскэ лагерьнуудта, үхибүүдэй санаторинуудта амарһан ба зунай үедэ үхибүүдэй садуудаар, үхибүүдэй гэрнүүд болон яслинуудаар хамта дачын газарнуудта эмхитэйгээр гараһан байха юм.

1954 ондо үхибүүдэй садууд болон яслинуудай тоо олошороо, гэбэшье, хэдэн районуудай колхозууд сезонно яслинуудта һууринуудые олошоруулха талаар түсэбөө дүүргээгүй.

Библиотекэнүүд болон клубна эмхи з[illegible]аанууд олошороо. Киноустановк[illegible]уудай тоо 8 процентээр олошороо, гэбэшье, киносетиин хүдэлмэридэ, илангаяа хүдөө нютагайхида хэдэн олон дутагдалнууд бии.

Больницанууд болон нарайлалгын гэрнүүдтэхи койконуудай тоо 1953 онойхитой сасуулхада хоёр процентээр олон болоо.

Бурят-Монголой АССР-эй статистическэ управлени.

Улан-Удын судна заһабарилгын заводой слесарь, агитатор, КПСС-эй гэшүү Степан Александрович Исаев удын забһарлалгын үедэ газетын шэнэ һонинуудые нүхэдтөө уншажа үгэдэг юм. Советскэ Союзай ажалшадай ажалай илалтанууд тухай газетэһээ мэдээсэлнүүдые, мүн һунгалтада бэлэдхэл тухай заводой хүдэлмэришэд ехээр һонирхожо шагнадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Исаев (баруун гарһаа) заводой улаан булан соо газетын шэнэ һонинуудые нүхэдтөө уншажа байна. А. Мантаевай фото.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Политическэ агитаци ба аймагай газетэ

Энэ жэлэй январиин 9-дэ гаргагдаһан номертоо «Красный Байкалец» газетэ (КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой ба ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй орган) «Ехэ амжалтанууд» гэһэн гаршагтай материал толилһон байна.

«Үнгэрэгшэ жэлдэ,—гэжэ газетэ бэшэнэ,—Молотовой нэрэмжэтэ загаһа барилгын артелиин гэшүүд ехэ амжалтануудые туйлаа. Загаһа бариха жэлэйнгээ түсэбые 161 процент дүүргээ. Имагтал түсэбһөө гадуур гүрэндэ тушааһан загаһанайнгаа түлөө колхоз 700 мянган түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаха юм... Загаһа агнаһан колхозник бүхэнэй һара бүриинь салин олзо дунда жэшээгээр 1498 түхэриг болоһон байна».

Экономическа талаараа энэ колхозой жэлһээ жэлдэ улам бэхижэжэ, колхознигуудай ажабайдалай саашадаа һайжаржа байһан тухайда энэ материал дотор хэлэгдэнэ.

«Олон һалбаритай ажахы» гэһэн мүн ехэ һонирхолтой статья энэ газетын январиин 13-най номерто хэблэгдэһэн байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ 1 миллион 300 түхэриг олзо доход абаһан Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз тухайда эндэ дэлгэрэнгыгөөр хэлэгдэнэ. Эндэхи колхознигууд гансашье загаһа агнаад байдаг бэшэ, мүн овощь, хартаабха таридаг, ороoһото культурануудые ургуулдаг, малажал эрхилдэг юм.

Удаадахи номертонь «Холын Уоянда» гэһэн гаршагтай материал үгтэнхэй.

«Һүүлэй жэлнүүдэй туршада,—гэжэ эндэ хэлэгдэнэ,—Уоян гэжэ эвенкийскэ тосхон танигдашагүй болотороо хубилаа. Энэ хадаа манай аймагай эгээл холын һуурин газар юм. Хойто-Байгалай центр—Нижне-Ангарскһаа Уоян тосхон гурбан зуу шахуу километр холо юм. Иимэ холо газарта ажаһуубашье, Уоян нютагайхид— Калининай нэрэмжэтэ олзобори-агнуурилгын түрүү артелиинхид холо гээшые мэдэхэгүй юм. Уоянайхидай гэр бүхэндэ радиоприёмник бии. Эндэхи айл бүхэн газетэ захижа уншадаг. Уоян тосхонтой радиогоор ямаршье сагта хөөрэлдэжэ болоно. Коммунистическэ парти, Советскэ правительство эвенкийскэ хүн зондо саг үргэлжын анхарал хандуулна.

Калининай нэрэмжэтэ артелиин гэшүүд баян шанга шадалтай болонхой. Жэл ерэхэ бүри колхозой баялиг ургана, колхознигуудай ажана байдал һайжарна. Мүнөө колхознигуудай ажалта үдэр бүхэндэ 18 түхэриг мүнгэн хүртөө... Энэ амжалта колхознигуудай оролдосотой ажалай аша үрэ мүн» гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Иимэ материалнуудые тус газетэ номерһоо номерто толилно. БМАССР-эй Верховно Соведэй, мүн ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй һүүлшын һунгалтаһаа хойшо манай нютагуудта болоһон айхабтар ехэ хубилалтануудые эли тодоор харуулһан иимэ һонирхолтой материалну[illegible] һунгагшадай дунда хөөрэлдөө үнгэ[illegible] гэхэ хэрэгтэнь агитаторнуудта [illegible] туһатай байһаниинь элитэ.

Мүн мүнөө болохоёо байгаа һу[illegible]галтын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн соци[illegible]листическэ мүрысөөн тухай, үйлэдбэриин түрүүшүүл тухай хэдэ хэд[illegible] материалнуудшье эндэ хэблэгдэһ[illegible] байна. Гадна, һунгагшадай дунда[illegible] агитационно-пропагандистска х[illegible] дэлмэридэ зорюулагдан, «Агитат[illegible]рай зорилго» гэһэн түрүү бэшэг һа[illegible]шаг энэ газетэдэ хэблэгдэн гарга[illegible]даа. Һунгуулиин кампаниин үедэ аг[illegible]таторнуудай үмэнэ табигдаһан з[illegible]рилгонууд энэ түрүү бэшэг дотор т[illegible]дорхойлогдоһон байна. Мүн агит[illegible]пунктнуудай ямараар түхеэрэгдэж[illegible] хэр зэргээр тэдэнэй хүдэлмэрилж[illegible] эхилһые, һунгагшадай дун[illegible] агитаторнуудай ямараар хүдэлм[illegible]рилжэ байһые харуулһан корреспон[illegible]денцинүүдшье толилогдоно.

Һунгуулиин участогуудай боло[illegible] округуудай ямараар эмхидхэгдэһые һунгуулиин комиссинуудай ям[illegible]раар байгуулагдаһые, РСФСР-э[illegible] БМАССР-эй Верховно Соведүүдэй мүн нютагай Соведүүдэй депут[illegible]дуудта кандидадуудаар хэдэй, ям[illegible] нүхэдэй дэбжүүлэгдэһые газетэ ү[illegible]гэнөөр тунхаглаа. Мүнөө депут[illegible]дуудта кандидадуудай түлөө агита[illegible]ци хэжэ эхилбэ.

Тиин һунгуулиин кампаниин үед[illegible] урдаа табигдаһан зорилгоёо «Кра[illegible]ный Байкалец» газетын редакц[illegible] яһала зүб ойлгонхой гэжэ [illegible] бүгэдэ дээрэһээ тэмдэглэхэ шухал[illegible]

Гэхэ зуура, һунгалтада бэлэдх[illegible]лые зарим аймагуудай газетэнүү[illegible] үшөө хангалтагүйгөөр харуулжа ү[illegible]гэлжэлһөөр. «Кижингинский колхо[illegible]ник» газетэ һунгуулиин участко[illegible] болон Окружной комиссинуудай ям[illegible]раар эмхидхэгдэһэн тухай ба айм[illegible]гай гүйсэдхэхэ комитедэй бусад [illegible]дэн шиидхэбэринүүдые хэблэн тарг[illegible] хаһаа гадна, харин һунгалтада б[illegible]лэдхэлтэй дашарамдуулагдан аймаг[illegible] дотороо агитационно-пропагандист[illegible]ска хүдэлмэриин хэр зэргээр дэлг[illegible]рүүлэгдэжэ байһан тухай, агитко[illegible]лективүүдэй болон агитаторнуудай хүдэлмэри тухай огто бэшэнэгүй.

Энэ дутагдал мүн **«Зэдын колхозник»**, Байкало-Кударын аймагай **«Кударинский колхозник»** болон б[illegible]сад зарим аймагуудай газетэнүүдт[illegible] хамаатай.

Мүнөө һунгалтада бэлэдхэл[illegible] шиидхэхы үе — депутадуудта кан[illegible]дидадуудай түлөө агитаци эхилб[illegible] Газетэнүүд болбол эдэ нүхэдэй ни[illegible]тын ажал-ябуулгатай, тэдэнэй эрхи[illegible]дэг ажал хүдэлмэритэй һунгагшад[illegible] үргэнөөр танилсуулха уялгатай.

Городуудай болон аймагуудай г[illegible]зетэнүүд һунгуулиин кампаниие са[illegible] үргэлжэ харуулха, һунгалтын э[illegible]хидхэлэй-техническэ бэлэдхэл, һу[illegible]гагшадай дунда ябуулагдаж[illegible] байһан агитационно-пропагандист[illegible]ска хүдэлмэри тухай хододоо, но[illegible]мерһоо номер бүхэндөө бэшэжэ ба[illegible]ха ёһотой. Гэхэ зуура, агитационно[illegible] ниитын хүдэлмэриин идейнэ удхад[illegible] онсо анхарал хандуулагдаха зэргэ[illegible]тэй.

Ажалдаашье, һуралсалдаашье амжалта туйлана

Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо малшадай ажалай дүршэл шадабари дээшэлүүлхэ зоотехническэ гурбан жэлэй курса хүдэлмэрилнэ. Тэндэ колхозой һаалишад оролдолго хэшээлтэйгээр һуралсана. Жэшээлхэдэ, һаалишад Е. Игумнова, Р. Аскарова, Ф. Русанова болон бусад нёдондо нэгэдэхи курса дүүргээд, мүнөө хоёрдохи жэлээ һуралсажа байна.

Һаалишадай һуралсал тэдэнэрэй бодото ажалда ехэ туһа болсо. Колхозой һаалишад Екатерина Игумнова 1954 ондо үнеэн бүриһөө 1200 литр һү һааха байгаад, 1379 литр һү һаажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Тиихэдэ һаалишад Рашида Аскарова, Феодора Русанова гэгшэд түсэб[illegible]ёһоор 1000 литр һү үнеэн бүриһө[illegible] һааха байһан аад, дунда зэргэ[illegible] 1340—1375 литр һү һаагаа. Һү һаа[illegible]гаар эрхим амжалта туйлаһан ко[illegible]хозой түрүү һаалишан Р. Аскаров[illegible] үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөө ажахын Б[illegible]хэсоюзна выставкэдэ ошожо ерэһ[illegible] байна.

Тэдэнэр һү һаалгые яагаад дээшэ[illegible]лүүлнэб гэхэдэ, малай харууһалг[illegible] эдеэлүүлгэ һайжаруулһан байна[illegible] Үнеэдэйнгээ тэжээл буйлуулж[illegible] эдюулнэ. Колхозой һаалишад э[illegible] жэлдэ үнеэн бүриһөө 1500 литр һ[illegible] һааха уялга абанхай.

Б. Дамбиев, Д. Болхоев.

Хурьгадые түлжүүлхэ түрүү арга үргэнөөр хэрэглэе!

Иволгын аймагай „1-ое Мая“ колхозой хонишод хурьгадые кошарно-базова аргаар хоёрдохи жэлээ түлжүүлжэ байна. Тэдэнэй .хүдэлмэриин дүй дүршэл энэ хуудаһанда толилогдобо

☆ ☆ ☆

Хурьга иигэжэ абанаб

(Сакманщица Мария Галсановатай хөөрэлдөөн)

Би мүнөө хоёрдохи жэлээ сакманщицаар хүдэлжэ байнаб. Манай колхоздо мүн лэ хоёрдохи үбэлөө хурьгад кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэжэ байна. Тиимэһээ энэ шэнэ арга хэрэглэхэ талаар зарим тэды дүй дүршэлтэй болообди гэжэ һанагдана.

· Нёдондо үбэл байра байдалай хүсэд тааруулагдаагүй дээрэһээ шэнэ арга ёһото һайнаар хэрэглэгдээгүй гээшэ һэн. Харин үнгэрэгшэ намартаа хонидоймнай байра соо туд бүридөө 4—5 хонидой хурьгадтаяа байха таһалганууд баригдаһан байна. Иимэ таһалга соо түрүүшын сакманууд эмхидхэгдэнэ.

Шэнэ аргын ёһоор өөрынгөө хэдэг хүдэлмэри тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгэхэмни. Отарые даагшад ба хонишод хониной хурьгалха дүтэлһые мэдэхэдээ, тэдэнние олон хонидһоо илгаад, ондоо базада, түрэхэ хонидой таһалга соо оруулжа, намда тушаадаг юм. Тиихэдэ хонишод һүниндөө ээлжээгээр дежурлажа, түрэхэ хонидые олоо һаа, мүн лэ таһалга соо оруулдаг байна. Һүниин дежурна хонидые түрүүлжэ, хурьгадыень аршажа абадаг. Хэрбээ хониной хүндөөр түрэжэ байгаа һаань, дежурна һүниин хэдышье часта намайе һэрюулдэг юм.

Хурьгад аршагдажа ба хатажа, тэбээрһэнэй һүүлээр эхээ хүхэжэ эхилдэг. Гэбэшье, зарим хонид хурьгаяа хүхүүлдэггүй, тэргэдэдэг, хайрадаг байна. Тиимэ хонние хурьгантайнь сугтань амяараа клеткэ соо хаадаг гү, али хонние уяжа, барижа байгаад, хурьгыень хүхүүлдэгби.

Би түрэһэн хонидые хурьгадтайнь сугтань клеткэ соо арбан үдэр байлгажа, харууһалнаб. Энэ үе соо хонидоо өөрөө эдеэлүүлдэг, худагһаа уһа зөөжэ уһалдаг, һайхан үбһэ болон набша мүшэр үгэдэг байнаб. Арбан үдэр соо хурьган яһала тэнжэдэг. Тиихэлээрнь хурьгые эхэтэйнь сугтань анханайнь отарада бусаадагби. Саашань хурьгатай хонние хонишод харууһалдаг, эдеэлүүлдэг, тиигэжэ хурьгые эхэһээнь таһалха үе болотор эхэтэйнь сугтань байлгадаг юм.

Би декабриин 15-һаа хойшо 100 хурьга абаад, 50 гарыень А. Н. Рыковагай отарада, 20 гарыень Е. Ф. Гомзяковагай отарада тушаагааб. Бэшыень өөрөө харууһалжа байнаб. Арбан үдэртэй болоходонь, тэдэнииешье отарадань бусаахаб. Гэбэшье, мүнөө хонид олооро түрэжэ эхилээд, үдэр бүри шэнэ шэнэ хурьгад нэмэнэ.

Шэнэ аргын үлүү һайн байһаниинь элитэ. Нарай хурьган эхэтээ сугтаа байхадаа дуратайдаа эхээ хүхэжэ, түргөөр, һайнаар ба элүүр энхээр тэнжэдэг байна. Шэнэ аргын юугээрээ һайн байһан тухай эндэ главна зоотехник дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэхэ бэзэ.

Фермын хүдэлмэри тухай хэдэн үгэ

(Хониной-товарна фермые даагша Дмитрий Георгиевич Батковтой хөөрэлдөөн)

Хониной фермые даагшаар үнгэрэгшэ намарһаа хойшо хүдэлмэрилнэб. Манай фермэ тиимэшье олон хонитой бэшэ юм. Тиимэһээ хонидойнгоо тоо толгойе түргэнөөр олошоруулхын тула шэнэ түлнүүдые олоор ба гээлтэ хоролтогүйгөөр абаха хэрэгтэй. Тиихын тула манай эндэхи эрхэ байдалда таарамжатай кошарно-базова арга үргэнөөр хэрэглэжэ байнабди. Мүнөө жэлдэ табан зуу гаран хурьга абахабди. Хониднай декабриин 15-һаа хойшо түрэжэ эхилээд, мүнөө 100 хурьган абтаад байна.

Фермэдэмнай 3 ахалагша хонишон, 3 хонишон, сакманщица, һүниин харуулшан хүдэлмэрилнэ. Бүхы хониднай гурбан отара болгогдонхой. Хоёрынь эхэ хонидой отара, нэгэниинь түлгэнүүд ба эрьенүүдэй отара юм. Тиихэдэ 14 хусанууд амяараа байлгагдажа, тэдэниие харууһалга сакманщицада даалгагданхай.

Манай хонишод үбэлжэлгын энэ харюусалгатай үедэ оролдосотойгоор хүдэлжэ, хонидоо һайнаар харууһалжа, түлнүүдые бүрин бүтэнөөр абажа байна. Сакманщица Мария Галсанова, ахалагша хонишон Анастасия Рыкова, тэрэнэй хүбүүн, хонишон Владимир Рыков болон бусад илангаяа һайнаар хүдэлнэ. Сакманщица Мария Галсанова, хэрэгтэй болоо һаань, һүниин хэдышье часта бодожо, дежурна хонишонтой хамта шэнэ хурьга абалсадаг байна.

Кошарно-базова шэнэ арга хэрэглэхын тула бидэнэр намартаа хонидойнгоо байра һайнаар түхеэрһэн, заһаһан байнабди. Би өөрөө хонидой байрын сонхонуудые тааруулан һуулгаһан, шэллэһэн, мүн хурьгадтай хонидой байха таһалгануудые хэһэн байнаб. Хониднай үбэлдөө хүсэд хүрэхэ тэжээлтэй. Манай фермэдэ 1240 центнер үбһэн, 700 центнер набша мүшэр, 100 центнер зелёнко, мүн концентрированнэ тэжээл үгтэһэн байгаа. Мүнөө эхэ хониндо сүүдхэдээ 800 грамм, түлгэ ба эрьедэ 600—600 грамм, хусада 1 килограмм үбһэ эдюулнэбди. Түрэһэн хониндо үбһэ дуран соонь эдюулхэһээ гадна, 10 хоноод байхадань зелёнко эдюулжэ эхилнэбди. Хонидоо Данжайн нуурһаа уһалнабди. Тэндэ уһалуури һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Хонид нэгэ модо газарта байһан уһалуурида ошоходоо 1—2 час тухай газаагуур, һайн агаарта ябуулагдана.

Гэхэтэй хамта, манай хүдэлмэридэ схэхэн дутагдалнууд бии. Жэшээнь, хонидой түрэлгын үе удаан саг соо гэхэ гү, аяар декабриин хахадһаа эхилээд, март болотор үргэлжэлхэ ушартай болоод байна. Зун, намартаа хусанууд эхэ хонидтой ходо сугтаа ябуулагдажа, иимэ юумэ болоо. Саашадаа энэ алдуугаа дахин дабтахагүйн тула хусануудые амяарнь ябуулдаг, хонидые искусственнаар ороондо оруулдаг болохо байнабди. Мүн хонидоймнай байра үшөөл муу байна. Тиихэдэ хонишод гэртэһээ ябажа хүдэлмэрилхэдөө нилээд ехэ үнэтэ сагаа гээнэ.

Энэ арга юугээрээ һайн бэ?

С. ДЕНИСЕНКО, Иволгын МТС-эй главна зоотехник

Хонидые үбэлдөө түрүүлгэ хадаа хонидой тоо толгой түргэнөөр олошоруулгада, ашаг үгэлгыень дээшэлүүлгэдэ шэглүүлэгдэһэн түрүү аргануудай нэгэн болоно. Хонидые орой түрүүлһэндэ орходоо үбэлэй үедэ эртэ түрүүлхэдэ нилээд һайн байха юм. Хонидые үбэлдөө түрүүлхэдэ һураггүй олон хурьгад абтадаг. Юундэб гэхэдэ, эхэ хонид ороондо оруулагдаха үедөө гүйсэд һайнаар эдеэлүүлэгдэжэ, хүсэ шадал ехэтэй болоһон байдаг. Хонид намарай бэлшээлгын үедэ минеральна тэжээлээр ба витаминаар элбэг бэлшээри дээрэ адуулагдахадаа гаргаша багатайгаар гүйсэд һайн тэжээл эдидэг байна. Хонид намартаа бэлшээри дээрэ ехээр ябадаг, сэбэр агаарта удаан байдаг, тиимэһээ тэдэнэй организм юрэнхы дээрээ һайжардаг, организмдань бодосуудай андалдалга түргэдэдэг юм.

Орой гараһан хурьгадта орходоо үбэл гараһан хурьгад һайнаар түлжэдэг, хабарай бэлшээрние гүйсэд хэрэглэдэг, зунай халууңда бэлээр дададаг, элдэб янзын тэжээл ехээр эдижэ түргэнөөр һурадаг ба тэдээнһээ нооһон ехээр хайшалагдадаг байна. Тиигээд үбэл болотор хурьгад хүсэд түлжэжэ, томожожо үрдидэг, зун болоходо һайнаар түлжэһэн, томо болоһон байдаг тула тэдээнһээ нооһон ехээр хайшалагдадаг байна.

Хонидые үбэлдөө түрүүлхэдэ үшөө юугээрээ һайн байдаг бэ гэхэдэ, хүдөө ажахын хүдэлмэриин эгээн сүлөөгүй үедэ—хабарай тарилгын үедэ хони хурьгадые харууһалгада хүнүүд олоороо хэрэгтэй болодоггүй гээшэ.

Хонидые үбэлдөө түрүүлгэ зүбөөр эмхидхэжэ, хурьгадые бултынь бүрин бүтэнөөр абажа байһан түрүүшын үрэ дүнгүүд шэнэ аргын үлүү һайн байһые элеэр гэршэлнэ.

Үбэлдөө түбхын түрүүн түрэхэ хонидые эдеэлүүлгэ ба харууһалгада онсо анхаралаа хандуулха хэрэгтэй. Түрэхэ ябаһан үедөө гүйсэд һайн тэжээл эдижэ, хүсэ шадал ехэтэй болоһон хонидһоо хэзээшье элүүр энхэ, бэхи бэетэй хурьгад гарадаг юм. Мүн тэрэнэй ашаар хонид түрэһэн хойноо һү ехэтэй байдаг. Энэнь хурьганай һайнаар ба түргэнөөр түлжэлгэдэ туһалдаг байна.

Хонидые үбэлдөө түрүүлхын тула байра байдалыень саг соонь һайнаар түхеэрхэ, бэлдэхэ гээшэ ехэ удхашанартай байдаг. Хонидой байра — кошара забһаргүй байха ёһотой, тэрээн соогуур хүйтэн һалхин үлеэхэ ёһогүй. Хонидой байрын сонхонууд шэллэгдэһэн, үүдэнүүдынь һайса дулаалагдаһан, байрын зосоохи наг шэбхэһээ сэбэрлэгдэһэн ба дезинфекцилэгдэһэн байха ёһотой. Эдэ бүхы бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүд хонидой түрэжэ эхилхэһээ 10 үдэр урид дүүргэгдэһэн байха зэргэтэй.

Иволгын МТС-эй харьяата колхозуудта хонид мүнөө жэлдэ түрүүшынхеэ үбэлэй үедэ түрүүлэгдэжэ байна. Ажахын 1953—54 ондо манай колхозууд хурьгадые апрель, май һарада абаһан байгаа. Тэрэнэй эсэстэ эхэ хонид олоороо һубайрһан, олон хурьгад гарзалһан байха юм. Жэшээлхэдэ, Маленковой нэрэмжэтэ колхозой хонишон И. Переверзевэй даадаг отарын хонид түрэхэ үедөө, апрель, май һарада хүсэ шадал багатай, туранхай байгаа һэн. Тиимэһээ түрэһэн хонид хурьгадаа хүхүүлхэ һүгүй байба. Гансахан энэ шалтагаанһаа боложо, тус колхоз нёдондо 100 эхэ хонин бүриһөө миил 53 хурьга абаһан байха юм. XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо март соо гараһан хурьгад түлигдэдэг байрада байлгагдаһан байна. Теэд түлигдэдэг байра соо температура ходо ехэ бага боложо, шииг нойто ехэтэй байдаг байгаа. Үбһэ тэжээлэй дутаһан дээрэһээ түрэһэн хонид бүхэли үдэртөө бэлшээри дээрэ ябадаг, тиигэжэ хурьгадынь үдэртөө оройдоо хоёр дахин хүхүүлэгдэдэг байгаа һэн. Эдэ бүхыһөө боложо, хурьгадай үхэхэ ябадал үзэгдэһэн байна. Тиимэһээ дурсагдагша колхозууд, мүн тэрэшэлэн Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ, «Коминтерн», «III пятилетка» колхозууд үнгэрэгшэ жэлдэ 100 эхэ хонид бүриһөө оройдоо 60—70 хурьга абаһан байгаа.

Урда жэлнүүдэйнгээ алдуу дутуунуудһаа һургаал абажа, ажахын мүнөө жэлдэ МТС-эйнгээ харьяата бүхы колхозуудта эхэ хонидой гурбанай хоёр хубиие зунай үедэ гэхэ гү, хонидой хүсэ шадал һайнтай байһаң үедэ—июлиин хоёрдохи хахадта ба август соо ороондо оруулаабди. Хонидые энэ үедэ ороондо оруулхада хурьгадынь декабрь—январь һарада абтаха байба. Зарим хонид искусственнаар ороондо оруулагдаһан байна. Хонидые ороондо оруулха үедэ бэлшээри дээрэ ногоон элбэг, мүн колхозууд элдэб янзын тэжээлтэй байгаа.

Тиин колхозууд декабриин хахалһаа хойшо хурьгадые абажа эхилээ һэн. Мүнөө жэлдэ бидэнэр хурьгадые кошарно-базова шэнэ аргаар түлжүүлжэ байнабди. Хурьгатай хонидые байлгаха байранууд хонидой түрэжэ эхилхэһээ урид, декабриин 1 болотор яһала һайнаар бэлэдхэгдэжэ дүүргэгдэһэн байгаа. Хурьгатай нэгэ нэгэ хониной байха таһалганууд, мүн хурьгатай багахан бүлэг хонидой байха таһалганууд гэхэ гү, түрүүшын сакманууд хонидой түрэжэ эхилхэһээ 5—6 үдэр урид түхеэрэгдэнэ. Хурьгатай нэгэ хониной байха таһалга 1—1,2 метр үндэртэйгөөр, 1—1,2 квадратна метр талмайтайгаар хэгдэдэг юм. Таһалгын шүргэнүүд дээшэ доошоо шэглэһэн ба забһараарнь хурьганай тархяа хэхээр бэшэ байха ёһотой. Хонин түрэн сасуугаа хурьгантаяа сугтаа энэ таһалга соо оруулагдажа, 2—3 үдэр байлгагдана. Тиихэдэ түрэхэ ойротоһон хонин түрэлгын таһалга соо оруулагдажа, түрэтэрөө байлгагдадаг байна. Таһалга соо амяар амяараа байһан хонид хурьганайнгаа тэнжэхэдэ 3—5 хониной байхаар ехэ таһалга соо хурьгадтаяа оруулагдана. Түрэһэн хонин түрүүшын 1—2 үдэр таһалга соогоо эдеэлүүлэгдэдэг, тиигээд ехэ таһалга соо оруулагдадаг юм. Юундэб гэхэдэ, тэдэниие ходо бага таһалга соонь эдеэлүүлээ һаа, хониной байра шииг нойто ехэтэй ба муухай болохо байна.

Түрэһэнһөө хойшо хонин хурьгантаяа сугтаа нэгэ таһалга соо байхадаа тэрээндээ һайса дададаг, мүн хурьган нэгэ бага тэнжэжэ, эхээ өөрөө, туһаламжагүйгөөр хүхэдэг болодог юм. Түрэһэн хонид сүүдхэдээ 3 дахин эдеэлүүлэгдэдэг, 2 дахин уһалагдадаг байна. Нарай хурьгад 2—3 час болоод лэ хүхүүлэгдэнэ. Энэ үедэ хурьгаяа хониной һайнаар хүхүүлхын хойноһоо хонишон харадаг юм. Хурьгадай 10 үдэртэй болоходонь, тэдээндэ концентрированнэ ба минеральна нэмэлтэ тэжээл эдюулэгдэжэ эхилнэ.

Хурьгатай хонид амяар амяараа таһалга соо 2—3 үдэр байһанай һүүлээр бага сакманууд соо оруулагдана. Иимэ бага сакманууд соо байхадаа хурьгад эхэнүүдээ бэлээр олодог, саг соогоо хүхэдэг байна. Хурьгатай хонние олон хонидой байдаг ехэ сакман соо оруулаа һаа, хурьган эхээ бэлээр оложо шададаггүй, тиимэһээ заримдаа эдсэлэнгүй үлэжэ болодог юм.

Хонидые үбэлдөө түрүүлхэдээ хурьгадай наһанай зэргээр сакмануудые иимээр бүридхэнэбди:

Хурьгадай наһан (үдэрөөр)	Сакманда оруулагдаха эхэ хонидой тоо
2 — 6	3 — 6
6 —12	5 —12
10—15	10—15
15—20	20—25
20—30	40—45

Сакмануудые бүридхэхэдөө наһанайнгаа болон хүсэ шадалайнгаа талаар адли хурьгатай хонидые шэлэжэ, нэгэ сакманда оруулнабди.

«1-ое Мая» колхозой хониной-товарна фермэ хонидые үбэлдөө түрүүлгэ һайнаар эмхидхээ. Энэ фермын сакманщица Мария Галсанова 100 хурьга абаад, нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр, элүүр энхээр түлжүүлжэ байна. Нүхэр Галсанова мүнөө тэдэ хурьгадайнгаа олонхиинь 10 үдэрэй турша соо һайнаар тэнжээгээд, эхэ хонидтойнь сугтань отарануудта бусаагаа. Тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хонишод И. Шунков, И. Серебряков гэгшэд 250 гаран хурьга мүн лэ нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр абаад байна.

Кошарно-базова аргаар түлжүүлхэдэ бүхы түлнүүд бүрин бүтэнөөр томо болгогдохоһоо гадна, хурьгадай байрануудые, пеэшэнгүүдые бариха хэрэггүй байдаг. Юундэб гэхэдэ, хонидой байра соо үбэлдөө 8—10 градусһаа доошо бэшэ дулаан байдаг юм. Тиимэһээ эхэнүүдтээ сугтаа байһан хурьгад даарадаггүй. Хурьгад түхэреэн сүүдхэдээ эхэнүүдтээ сугтаа байхадаа һайнаар түлжэдэг, түргэнөөр томо болодог байна.

Хурьгадые кошарно-базова аргаар түлжүүлхэдэ энээнэй урда тээ хэрэглэгдэдэг аргада орходоо жэшээгүй һайн байна, бүхы түлнүүд бүрин бүтэнөөр абтана, хурьгад хүйтэ абажа үбдэдэггүй байна гэжэ хонишод И. Шунков, И. Серебряков, сакманщица М. Галсанова болон бусад бодото ажал дээрээ харуулна.

Хонидые үбэлдөө түрүүлгэдэ, хурьгадые кошарно-базова аргаар түлжүүлгэдэ гаргашалагдаһан ажал ба зөөри сүм харюулагдаха юм. Юуб гэхэдэ, хурьгадай амидын шэгнүүр түргэнөөр нэмэжэ, тэдээнһээ нооһон ехээр хайшалагдадаг, нооһонойнь шанар һайн байдаг байна. Энэ хадаа колхоздошье, хүнгэн промышленностьдашье тон ехэ аша туһатай байха болоно.

Шэнээр хүдэлжэ байнабди

(Ахалагша хонишон Анастасия Николаевна Рыковатай хөөрэлдөөн)

Би өөрынгөө хүбүүн Владимиртай сугтаа нэгэ отарын хонидые даажа абанхайб. Отарадамнай 275 эхэ хонид бии. Энэ үедэ фермэдэмнай түл абалгын эгээн харюусалгатай хүдэлмэри ябажа байна. Мүнөө манай отара 50 һайса гаран хурьга абаа. Гэбэшье, үдэр үнгэрхэ тудам улам бүри олон хурьгад абтана. Тиимэһээ нэгэшье хурьга хоролтодо оруулангүй, түлнүүдые бултыень бүрин бүтэнөөр, элүүр энхээр түлжүүлхын тула бидэнэр улам бүри һайнаар, харюусалга ехэтэйгээр хүдэлмэрилхэ зэргэтэй байнабди.

Энэ зорилгоёо бодотоор бэелүүлхэдэмнай мүнөө хэрэглэгдэжэ байһан кошарно-базова шэнэ арга тон ехэ туһа хүргэхэ байна. Нёдондо имагтал энэ аргые хэрэглэһэнэй ашаар нэгэшье хурьга үхүүлэнгүй ба үбшэлүүлэнгүй, бултыень һайнаар түлжүүлһэн байна гээшэбди. Энэ арга яажа хэрэглэхэ тухай колхозоймнай түрүүлэгшэ, зоотехник Михаил Дмитриевич Круглов заажа үгөө һэн. Хурьгад эхэнүүдтээ сугтаа байхадаа һураггүй һайнаар, түргэнөөр тэнжэнэ, түргэнөөр томо болоно гэжэ шэнэ арга хэрэглэһэн түрүүшын жэлэй хүдэлмэри элитээр харуулаа.

Бидэнэр шэнэ аргаар яажа хүдэлмэрилнэбибди? Түрэхэ ойротоһон хонние илгажа, сакманщица Мария Галсановада тушаанабди. Һүниин дежурна гансааран гү, али сакманщицатай хамта һүни түрэхэ хонние түрүүлдэг. Үдэртөө сакманщица өөрөө хонидые түрүүлдэг юм. Мария Галсанова тон оролдосотойгоор, шадамар бэрхээр хүдэлжэ, олонхи хонидые өөрөө түрүүлнэ. Сакманщица нарай хурьгые эхэтэйнь сугтань 10 үдэр соо харууһалдаг, эхыень эдеэлүүлдэг байна.

Тэрэнэй һүүлээр сакманщица хурьгатай хонние бидэндэ тушаана. Бидэнэр хурьгадые эхэтэйнь сугтань 4 һарын турша соо гэхэ гү, эхэһээ хурьганай таһалагдаха болоторнь харууһалхабди. Хабартаа, май һара соо хурьгад эхэһээ таһалагдаха байна. Түрэһэн хонидые һайхан үбһөөр, һайн шанартай набша мүшэрөөр садатарнь эдеэлүүлнэбди. Түрүүшээр худагһаа уһа зөөжэ, тэдэниие байра соонь уһалнабди. Түрэхэгүй ба түрэхэ үды хонидые, эрьенүүдые нэгэ модоной газарта байһан Данжайн нуурһаа уһалдаг байнабди. Хурьгад эхэтээ сугтаа байхадаа үбһэ эдижэ һурадаг юм.

Үдэрэйнгөө ажал иигэжэ эмхидхэнэбди. Үглөөнэй 8 часһаа 11 час болотор хонидоо эдеэлүүлээд, үдэрэй 2 час болотор уһалнабди. Уһалһанай һүүлээр набша мүшэр, тиигээд үдэшэлэн тээшэ үбһэ эдюулнэбди. Бидэнэр өөһэдөө ээлжээгээр үбһэндэ, набша мүшэртэ ошодогбди. Үбһэмнай 1,5, набша мүшэрнай 2—3 километрын газарта байдаг. Хонидойнгоо хорой соогоо эдеэлхэ үедэ байрыень шэбхэ хорголһонһоо сэбэрлэдэг, дэбисхэрынь һэлгэдэг байнабди.

Дутуунуудаа түргэнөөр усадхаха ёһотойбди

Манай колхоздо кошарно-базова арга нёдондошье хэрэглэгдээ һэн. Хонишон Мария Галсанова сакманщица болгогдожо, 564 хурьга шэнэ аргаар, нэгэшье хоролтогүйгөөр түлжүүлһэн байха юм. Энэ аргын һайн байһые мэдэһэн хонишоднай мүнөө жэлдэ тэрэниие дуратайгаар хэрэглэнэ. Шэнэ аргаар түлжүүлэгдэжэ байхадаа хурьгадай үбшэлхэ ябадал үзэгдэнэгүй, тэдэнэй нооһон түргөөр ехэ болоно, шанар һайнтай байна. Мүнөө 100 хурьган абтаад, бултадаа бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдэжэ байнхай.

Хонидые үбэлдөө түрүүлгэ һайнаар эмхидхэхын ба үнгэргэхын тула һайн тэжээл хэрэгтэй. Бидэнэр малайнгаа тэжээлэй базые бэхижүүлхын тула нёдондо нилээд ехэ хүдэлмэри хэһэн байнабди. Жэшээнь, хамтадаа 27 километр ута уһалууриин канава-һубагуудые заһажа ба шэнээр малтажа, сабшалангаа бүхыдэнь шахуу уһалагдадаг болгообди. Мүн нилээд ехэ намаг хатаагдаа. Тиигэжэ, сабшаламнай хамтадаа 800 га болоо. Иимэ мелиоративна хүдэлмэри хэһэнэй ашаар бүхы сабшалангай га бүриһөө дунда зэргээр 11,6 центнер, зарим участогууд дээрэһээ га бүриин 25 центнер хүрэтэр үбһэ абаһан байгаабди. Гадна, 1300 центнер зелёнкотой, 200 гаран центнер концентрадтай, 1700 центнер солоомотой байнабди. Мүнөө жэлэй үбэлжэлгэдэ малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээлтэйбди. Тиихэһээ байтагай ондоо колхозуудта тэжээл үгэжэ, туһаламжа үзүүлнэбди.

Шэнэ арга үргэнөөр хэрэглэхын тула типовой һайн байратай байха ёһотой. Мүнөө жэлдэ хонидой типовой байра барихаар хараалнабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ 100 үнеэнэй байха типовой байра, 200 тонныһ багтаамжатай силосно траншей баряа һэмди.

1954 ондо манай малшад муу бэшээр хүдэлжэ гараа. Колхозой абаһан бүхы олзо доходой 70 процентнь малажалһаа ороһон байна. Хонин бүриһөө 1,5 килограмм нооһон хайшалагдаа. Олон малшад ажалай нэмэлтэ түлбэри абаа. Сакманщица М. Галсанова, ахалагша хонишод А. Рыкова, Е. Гомзякова гэгшэд 1—1 хони абаа һэн.

Гэхэтэй хамта, манай хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд бии. Хони үсхэбэрилхэ түсэб нёдондо дүүргэгдээгүй. Хонидһоо нооһон багаар хайшалагдаа. Шэрүүн ба нарибтар нооһотой хонид илгагдаагүй, бултадаа худхалдашанхай. Малай үбэлжэлгын хүдэлмэридэ Иволгын МТС туһаламжа үзүүлнэгүй. Артелиин гэшүүдэй дунда ажалай журам һула. Үнгэрэгшэ жэлдэ аяар 35 хүн ажалта үдэрэй минимум олоогүй. Ажалай журам шангадхаха, колхозно үйлэдбэрние эмхидхэхэ талаар манай партийна организаци правлениидэ хүсэд һайнаар туһалнагүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудаа түргэнөөр усадхаха ёһотойбди. Түбхын түрүүн һайн үүлтэрэй 10 хуса худалдажа абаад, хонидоо искусственнаар ороондо оруулдаг болохо, тиигэжэ хонидойнгоо үүлтэрые һайжаруулха байнабди. Тэжээлэй базые саашадань бэхижүүлхээр, малай типовой байрануудые барижа үргэлжэлхөөр хараалнабди.

М. Круглов,
«1-ое Мая» колхозой правлениин түрүүлэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сакманщица Мария Галсанова арбан үдэр харууһалһан хурьгаяа ахалагша хонишон Анастасия Николаевна Рыковада тушаажа байна. Б. Мунгоновой фото.

Эмниг моритой зэрэлхэг зоригто

Шарга һажаан
Шантад гэнхэй,
Гохо һажаан
Гохид гэнхэй,
Будхан сошоод,
Булгин гүйдэг,
Буруу бухаад,
Халба һүрэдэг
Эмниг морнёо
Эмээллээб.

Халзан бороёо
Хазаарлааб.
Харагты, хабархан,
Ханинар, эдирхэн:
Морнёо шэхэдэн
һүрэн мордохомни.
Бороёо һурган
Зурын ошохомни.
Мүльгэр, обогор
Мүльһэн дээрэһээ

Халтиран буухадам
Харсага гэжэ
Харахалта.
Елэгэр, ялагар
Елүүр дээгүүр
Элин ниидэхэм
Элеэ гэжэ
һанахалта.

И. ДЕНИСОВЭЙ фото-этюд.
Ш. НИМБУЕВАЙ шүлэг.

Түрүүшүүлдэ Улаан туг барюулагдаба

Ажалшадай депутадуудай Кударын аймагай Советэй гүйсэдком болон КПСС-эй Кударын айкомой бюро малай үбэлжэлгые үнгэргэхэ талаар аймагай колхозуудай болон фермэнүүдэй хоорондохи социалистическэ мүрысөөнэй дүн һаяхан хаража үзэбэ.

Бага-Кударын сельсоветэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь Нечаев, партиина организациинь секретарь Якимов) малаа гарза хоролтогүйгөөр харууһалха, тэрэнэй ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхэ талаар эрхим амжалта туйлажа, колхоз хоорондын мүрысөөндэ түрүү зэргэдэ гараба.

һүнэй-товарна фермэнүүд хоорондын мүрысөөндэ «Комбайн» колхозой МТФ (даагшань нүхэр Степанов) түрүүлжэ ябана. Тугалнуудынь түлигдэдэггүй байрада байлгагдажа түлжүүлэгдэнэ. Фермын һаалишад ажахын жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө дундa зэргээр 110 литр һү һаагаад байна.

Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонинной-товарна фермэ (даагшань нүхэр Жарников) колхозуудай фермэнүүдэй дундаһаа шалгарба. Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо мүн эдэ фермэнүүдтэ аймагай Советэй гүйсэдкомой, КПСС-эй айкомой дамжуулгын Улаан тугууд барюулагдаба.

С. Таханов.

ГДР-эй президент Вильгельм Пик мэдүүлгэ хэбэ

БЕРЛИН, январиин 26. (ТАСС). АДН агентствын дамжуулһанай ёһоор, Германска Демократическа Республикын президент Вильгельм Пик Обхаузенай (Галле округ) машинно-тракторна станциин хүдэлмэрилэгшэдэй делегацитай мүнөөдэр хөөрэлдэхэдөө иигэжэ мэдүүлээ. Советскэ Союзай ба Германиин хоорондо дайнай байдалые зогсоохо тухай СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указаар «бүхы немецкэ арадта ехэ туһаламжа үзүүлэгдэбэ».

«Германиин нэгэдэлые һэргээхэ тухай немецкэ түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар дүрбэн гүрэнэй хэлсээ хэлгые туйлахын тулада манай арад бүри ехэ оролдолго мүнөө гаргаха ёһотой.

Эб найрамдалда дуратай арадуудай үзүүлһэн этигэл найдабаряар зоригжоһон манай республикын ажалшад хадаа сэрэгэй хэлсээнүүдтэ болон хоёр хуби болон хубааралгада эсэргүү, эбэй договорой ба Германиин нэгэдэлэй түлөө бүри шууд сэхээр эрилтэ хэжэ байна!» гэжэ Пик хэлээ.

И. Дикманэй мэдүүлгэ

БЕРЛИН, январиин 27. (ТАСС). Германска Демократическа Республикын арадай палатын президиумэй түрүүлэгшэ И. Дикман Германитай дайнай байдалые зогсоохо тухай СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ тушаа хэлэхэ зуураа, эб найрамдалые бэхижүүлгэдэ шэглүүлэгдэһэн Советскэ Союзай энэ шэнэ алхамые Германска Демократическа Республикын хүн зон гүнзэгы ехэ баяртайгаар угтаха ба һайшааха байна гэжэ онсо тэмдэглээ. Советскэ Союз германска бүхы арадай национальна шухала интересүүдэй түлөө оролдоно гэжэ ойлгохо ябадалдань манай эсэгэ ороной баруун талада байдаг немецүүдтэ энэ Указ туһалха байна гэжэ тэрэ хэлээ.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ тухай болгарска газетэнүүд иигэжэ бэшэнэ

СОФИ, январиин 27. (ТАСС). Советскэ Союзай ба Германиин хоорондо дайнай байдал зогсоохо тухай СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй январиин 25-най Указые болгарска олонхи газетэнүүд мүнөөдэр тайлбарилна. «Отечествен фронт» гэжэ газетэ иигэжэ бэшэнэ: СССР-эй ба Германиин хоорондо дайнай байдалые зогсоолго советско-германска харилсаануудые бэхижүүлхэ ба саашадань хүгжөөхэ, бүхы Европодо эб найрамдалые аршалан хамгаалха хэрэгтэ ехэ түүхэтэ удхашанартай алхам болоно.

Советскэ правительствын энэ шухала алхам нэгэдэмэл, эб найрамдалда дуратай Германиин түлөө шэнэ хүсэтэйгөөр тэмсэхыень германска арадые зоригжуулха байна.

«Эб найрамдал ба германска арад тухай оролдолго» гэһэн гаршагтай статья соогоо «Земеделско знаме» гэжэ газетэ иигэжэ бэшэнэ. СССР-эй ба Германиин хоорондо дайнай байдалые зогсоолго гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудые һайжаруулха замда шэнэ бодото алхам болоно.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түүхэтэ Указые хитадай хэблэл тунхаглана

ПЕКИН, январиин 27. (ТАСС). Советскэ Союзай ба Германиин хоорондо дайнай байдалые зогсоохо тухай СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указай хүсэд текстые томо гаршагтайнуудаар түрүүшынгээ хуудаһануудта Хитадай бүхы центральна газетэнүүд мүнөөдэр тунхаглаа.

Указай текст Хитадай Арадай Республикын радиостанцинуудаар мүн лэ дамжуулагдаа.

ШАНХАЙ, январиин 27. (ТАСС). Советскэ Союзай ба Германиин хоорондо дайнай байдалые зогсоохо тухай СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указые шанхайска бүхы газетэнүүд мүнөөдэр тунхаглаа.

ДРВ-гэй түмэр замууд һэргээгдэнэ

ШАНХАЙ, январиин 27. (ТАСС). Вьетнамска информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, хитадай хүдэлмэришэдэй ба мэргэжэлтэдэй эдэбхитэйгээр туһалһанай ашаар Ханойе Фулан-Тунтай (Хойто Вьетнамай Бак-Жианг провинци) холбодог түмэр зам хүсэдөөр һэргээгдээ.

Январиин 30-һаа эхилэн энэ түмэр замаар саг үргэлжын харилсаан нээгдэхэ юм.

Демократическа Германиин Национальна фронтын баруунгерманска комитедэй резолюци

БЕРЛИН, январиин 27. (ТАСС). Демократическа Германиин Национальна фронтын баруунгерманска комитедэй резолюциие АДН агентство хуряангыгаар дамжуулһан байна. Германска асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхын тулада парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталалгада һаад ушаруулха, ниитэгерманска һунгалта үнгэргэлгые туйлаха шухала. Германска асуудалые шиидхэхэ зорилгоор хэлсээнүүдые хэхэ эрилтэтэйгээр агууехэ гүрэнүүдтэ Германиин алишье хубинь хандаха ёһотой гэжэ резолюци соо онсо тэмдэглэгдэнэ.

Эбэй ёһоор нэгэдэлгэ германска политикын эгээн дээдэ эрилтэ болохо ёһотой. Ниитэгерманска сүлөөтэ демократическа һунгалта үнгэргэжэ Германиие нэгэдүүлхэ тушаа дүрбэн гүрэнэй хэлсээ хэхэ тухай Советскэ Союзай правительствын шэнэ дурадхал Германиин хоёр хуби болоод байлгые зайсуулха ехэ арга боломжо олгоно.

Бразилида эб найрамдалай түлөө хүдэлөөн дэлгэрнэ

МОНТЕВИДЕО, январиин 27. (ТАСС). Атомна ба водородно зэбсэгые американска империалистнуудай хэрэглэхэ аюул, мүн Антарктикын райондо водородно бомбо туршажа үзэхөөр США-гэй һанаашалга Бразилида сошордолго гаргаһан ба эсэргүүсэн буруушаалга үүдхэһэн байна. Эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалые аршалан хамгаалхаар бэлэн байһан элдэб ажалай хүн зон эдэ уршагта түсэбүүдые бэелүүлгэдэ эсэргүү тэмсэл хэнэ. Ороной эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдэй национальна ассамблей энэ оной апрельдэ зарлагдаа. Энээниие эб найрамдалай тала баригшад үүсхэһэн байна. Атомна ба водородно зэбсэг хорихо тухай асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ ассамблейн гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Тэрэшэлэн Рио-Де-Жанейродэ ба Бразилиин бусад городуудта эб найрамдалай тала баригшадай ассамблей болохо юм.

Атомщигуудай уршагта түсэбүүдые бразильска хэблэл мүн лэ эсэргүүсэн буруушаана. «Воз оперария», «Импренса популар», «Нотисиас де Оше» ба бусад газетэнүүд атомна аюулда эсэргүүсэн, атомна дайн үүдхэжэ, хүн түрэлтэндэ үзэгдөөгүй ехэ ядарал зоболон тохёолдуулхыень эрмэлзэгшэдтэ эсэргүүсэн бата нэгэдэлтэйгээр тэмсэхыень бразильска арадые уряална.

Цейлоной премьер-министр Хитадай Арадай Республикада ошохонь

ЛОНДОН, январиин 27. (ТАСС). Рейтер агентствын Коломбоһоо мэдээсэһэнэй ёһоор Хитадай Арадай Республикада энэ оной апрель соо ерэхыень урижа Цейлоной премьер-министр Коталавала гэгшэдэ Чжоу Энь-лай бэшэг эльгээһэн байна. Энэ уряалыень премьер-министр зүбшөөгөө.

Баруун Германиие зэбсэглэхэ түсэбүүдые канадска общинануудай палата һайшааба

НЬЮ-ЙОРК, январиин 27. (ТАСС). Парижска хэлсээнүүдэй ёһоор Баруун Германиие Хойто-атлантическа пактда оруулха тухай дурадхалые дүрбэн үдэр соо зүбшэн хэлсэһэнэйнгээ һүүлээр, канадска общинануудай палата 213 голосоор һайшааһан байна. 12 голос буруушаажа үгтөө. Энэ протоколые буруушаажа голосовалһан арбан хоёр депутат Канадын социал-демократическа партиин гэшүүд юм. Тэдэнэр үгэ хэлэхэдээ, Баруун Германиие зэбсэглэлгэһээ ба германска милитаризмые һэргээлгэһээ уламжалан гараха аюулые онсо тэмдэглэһэн байна.

Тайвань ба Пэнхуледао аралнууд тушаа агрессивнэ резолюциие США-гэй сенадай комиссинууд һайшааба

ВАШИНГТОН, январиин 27. (ТАСС). Тайвань ба Пэнхуледао аралнуудай «аюулгүй байдалые хангалга» гэдэгые бэелүүлхын, тайлбарилан хэлэбэл, эдэ аралнуудта американска эзэмдэлгые үргэлжэлүүлхын тулада зэбсэгтэ хүсэнүүдые хэрэглэхэ эрхэ США-гэй президентдэ олгоһон резолюциие гадаадын хэрэгүүдэй ба зэбсэгтэ хүсэнүүдэй талаар сенатска комиссинууд хамтынгаа заседани дээрэ январиин 26-да олонхиин 26 голосоор һайшааһан байна. Хоёр голос буруушаажа үгтөө. Тусхайлбал, сенатор республиканец Лангер (Хойто Дакота штадһаа), бэеэ даанхай сенатор Морз (Орегон штадһаа) буруушаажа голосовалһан байна. Энэ революциие январиин 27-до сенадта хаража үзэхын тулада хүргэхэ гэжэ комиссинууд шиидхэһэн тухай гадаадын хэрэгүүдэй талаар сенатска комиссиин түрүүлэгшэ Джордж корреспондентнүүдтэ мэдээсэһэн байна.

Англида болоһон забастовочно хүдэлөөнүүд

ЛОНДОН, январиин 27. (ТАСС). Английска ажалай министерствын орган—«Министри оф лейбор газетт» гэжэ журналда тунхаглагдаһан багсаамжын мэдээнэй ёһоор, 1954 ондо забастовочно хүдэлөөнэй ехээр болоһонтой дашарамдан дайнай хойто тээхи үе соо хүдэлмэриин үдэр эгээн олоор хаягдаһан байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ Англида хамта дээрээ 1994 забастовко болоо (1953 ондо 1746 забастовко болоһон юм). Тэдэнэй эсэстэ 2470 мянган хүдэлмэриин үдэр хаягдаһан байна. Лондонско докёрнууд эгээн ехэ забастовко хээ. Нүүрһэнэй промышленностьда 1460 забастовко болоһон байна.

Турциин шахтануудта тэһэрэлгэнүүд болобо

АНКАРА, январиин 27. (ТАСС). Анатолийска агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Эреглиин нүүрһэнэй шахтануудта руднична газай һүүлэй үедэ тэһэрһэнэй эсэстэ 52 хүн үхөө, 19 хүн шархатаа, 9 хүн һураг үгыгөөр хосороо.

Данида хүдэлмэригүйшүүл олошорно

КОПЕНГАГЕН, январиин 27. (ТАСС). Гүрэнэй статистическэ департаментын мэдээсэлдэ үндэһэлэн «Ланд ог Фольк» гэжэ газетэ иигэжэ бэшэнэ. Декабрьда Данида 115 мянга шахуу хүдэлмэригүйшүүл бии байгаа.

Хитадай зүүн эрье шадар американска флот манёвр хэнэ

ПЕКИН, январиин 27. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна. Хитадай зүүн эрье шадарай уһан соо американска 7-дохи флот манёвр хэнэ.

Манёвр үнгэргэхын тулада Хитадай зүүн эрьеын уһа руу Дачэнь аралнуудһаа зүүн тээшэ ба зүүн-урагша, флодой олонхи корабльнууд январиин 23-да Филиппинһээ, Гонконгһоо ба Япониһоо ерэжэ ороһон байна. Эдэ корабльнуудай тоодо «Йорктаун» гэжэ 4 авианосец, «Кирсардж», «Эссекс», «Уосп», «Хелица» ба бусад хоёр крейсернүүд, 10 гаран эсминецүүд оролсоно.

Эдэ эсминецүүд дээрэ байрладаг американска олон тоото самолёдууд һүүлэй үдэрнүүдтэ Дачэнь аралнуудһаа зүүгээрхи уһан дээгүүр нэгэтэ бэшэ ниидэһэн байна.

Ураннһайханай самодеятельность хүгжөөгдэнэгүй

Бүхы советскэ хүнүүдтэ мэдээжэ болоһон олохон дуунуудай автор элитэ ехэ поэт Василий Лебедев-Кумач нэгэ дуун соогоо иигэжэ хэлэһэн байха юм:

Аялга дуун ажаллахадамнай туһалдаг,
Аян замдамнай дуудан, хүтэлэн ябадаг.
Хэн тэрээнтэй ханилан ябанаб эбтэй—
Хэтэдээ, хаанашье газардахагүйл лабтай...

Ажалайнгаа үдэрые амжалтатайгаар үнгэргэһэнэй һүүлээр манай колхознигууд болон хүдөө нютагуудай ажалшад клубтаа гү, али культбазадаа сугларжа, шэнэ газетэ, журналнуудые уншаха, шатар даам наадахаһаа гадна, элдэб һонирхолтой наада зугаа эмхидхэхые, ирагуу һайхан дуу дуулалдахые хүсэдэг байна. Хүн зоной байра байдал тухай, тэдэнэй амарха, сэнгэхэ тухай хаана ехэ анхарал табигданаб, тэндэл ажал хүдэлмэришье урагшатай һайнаар ябадаг бшуу.

Энэ талаар абажа харахада, малшадай культбазануудые, улаан булангуудые нээхэ тухай Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой правлениин ба партиина организациин гаргаһан үүсхэл тон һайшаалтай байна. Закаменай аймагай олохон колхозууд энэ үүсхэлые дэмжэжэ, нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулһан байха юм. Мүнөө үедэ малшадай байдаг холын газарнуудта шэнэ газетэ, журналнууд саг сагтань абаашагдана, сүлөөтэй сагтаа малшад радиогоор һонирхолтой дамжуулгануудые шагнана. Энээнтэй хамта, манай колхозниг ууд өөһэдынгөө нютагай оюун бэлигтэниие, уранһайханай самодеятельностьдэ хабаадалсагшадые шагнаха, харахые ехээр хүсэдэг юм. Теэд, энэ хүсэлынь ехэнхи ушарнуудта дүүргэгдэнгүй үлэшэдэг.

—Закаменай аймагай дуушад, хүгжэмшэд, хатар наадашад колхознигуудайнгаа үмэнэ наада, концерт табиха аргагүй гээшэ гү?—гэһэн асуудал гараадхина. Хэрбээ энэ асуудалые аймагай культурын таһагые даагша нүхэр Цыбиковһээ, аймагай Культурын байшангай директор нүхэр Очировһаа һурабалтнай ухаа алдаха байха. Ушар юуб гэхэдэ, нёдондо жэл болоһон уранһайханай самодеятельностиин республиканска харалгада энэ аймагай коллектив түрүү һуури эзэлжэ, Москвада болоһон Бүхэроссийска харалгада хабаадалсаха зуураа, хэдэн олон грамотанууд болон үнэтэ шагналда хүртэһэн байха юм.

—Имэ нэрэтэй солотой болоһон зон аад лэ, тээ тэндэ хэдэхэн модоной газарта байһан малшадта ошожо, наада табижа ядахамнай һэн гү,—гээд дээрэ хэлэгдэһэн тушаалта нүхэд «шангаралдаха» байһаниинь лабтай.

Теэд, тэрэ «шангаралгаһаань» ехэ үрэ гарахагүй гэжэ эли болоод байна. Уранһайханай самодеятельностиин энэ коллективэй Москваһаа бусажа ерэһэнһээнь хойшо аймагай ажалшад тэдэнэй хаба шадалыень хараха гээд хүлеэгээ юм. Тэрэ сагһаа хойшо мүнөө хүрэтэр бүхэли жэл тухай болобо. Хүлеэгдэһэн юумэнэй ехэшье һаань, энэ үе соо хэгдэһэн юумэн тон бага. Энэ коллективэй гэшүүд нютагаа бусажа ерэһэнэйнгээ һүүлээр дүтын хоёр—гурбан колхозуудта болон аймцентр дээрээ концерт харуулһан юм. Тэдэ концертнүүдынь балайшье һайн боложо шадаагүй һэн. Үнгэрһэн жэлэй туршада дотор коллективэй гүйсэдхэдэг программада элитэ хубилалта болоогүй. Үнөөхил «Ехор» гэжэ хатар, «Сагаан далитай гулабхаа», «Алдарта Байгал» гэжэ дуунууд далан долоо дахин дабтагдажал ябаһаар.

Хэрбээ энэ коллективэйхид холын колхозуудта, фермэнүүд болон гүүртэнүүдтэ ябажа, хуушаншье программаяа харуулаа һаань, улад зон яһала һонирхохо һэн бэзэ. Харин энэ хэрэг бодомжотой һайнаар эмхидхэгдэдэггүй. Аймагай центрһээ тусхай хүнүүдэй «залархые» хүлеэнгүйгөөр зарим нютагай эдэбхитэд өөһэдөө үүсхэл оролдолго гаргадаг болоһон юм. Жэшээлхэдэ, Санагын сомоной «Коммунизм» колхозой уранһайханай самодеятельностиин кружогойхид шэнэ клубайнгаа нээгдэһэнэй һүүлээр хэдэ дахин наада табиһан юм. Тиихэ зууреа, аймагай Культурын байшангай зүгһөө тэдэнэр мэргэжэлтэй һайн туһаламжа үнинэй хүлеэгээ. Харин мүнөө хүрэтэр тэдээндэ ямаршье туһаламжа үзүүлэгдээгүй. Аймгүйсэдкомой культурын таһаг һая эмхидхэгдэжэ байһан энэ коллективтэ анхаралтайгаар хандажа, бодото туһаламжа үзүүлээ һаань, тэдэнэр ехэ юумэ хэжэ шадаха байгаа. Зүгөөр туһаламжашье хүргэгдөөгүй, самодеятельностиин шье хүдэлмэри абяа аниргүй шахуу болошонхой.

Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ аймагта бурят-монгол арадай инструментнүүдэй оркестр эмхидхэгдэһэн юм. Энэ ехэ һайшаалтай, һонирхолтойшье зүйл байгаа. Мүнөө үедэ энэшье оркестр дуулдахаяа болишоо. Бии байһан хүгжэмэй инструментнүүдэй үсөөхэн тэдынь бүтэн үлэнхэй. Энэ оркестрые арадай инструментнүүдэй мастер нүхэр Бальжинима Дугаров хүтэлбэрилдэг байһан юм. «Одоошье олон янзын инструментнүүдые хэжэ, ехэл юумэ бүтээхэ байхабди»,—гэжэ хэлэһээр нүхэр Дугаров үнинэй болоо. Харин культурын таһагай урагша абадаггүй дээрэһээ юм гү, али өөрынгөө хэлэһэн найдуулһаниие тоодоггүй дээрэһээ юм гү нүхэр Дугаров нюдэндэ торомоор юумэ хээгүй. Б. Дугаров өөрөө «жимбүүр» гэжэ инструменттэй юм, теэд тэрээгээрээ гансал өөрөө наададаг, тэрээндээ хүниие һургажа, тэрэ инструментээ дэлгэрүүлхээ энэ нүхэр юундэшьеб арсадаг. Намтай адляар ондоо хүн наадажа һураа һаа балай һайтай юумэ болохогүй гэжэ нүхэр Дугаров һанадаг гээшэ гү?

Энэ аймагай Культурын байшангай уранһайханай самодеятельностиин коллективтэ Д. Цыбиков, П. Цыренов, О. Дориева, Г. Очиров, Т. Стальдармаева, Б. Дашиев гэгшэд болон бусад олон хүгжэмшэд, хатаршад, дуушад бии юм. Теэд, тэдэнэр хүдөөгэй клубуудай дэргэдэхи уранһайханай самодеятельностиин кружогуудта ямаршье туһаламжа хүргэнэгүй. Хэрбээ барагтай һайн концерт бэлдээд, колхоздо гаража, наада харуулһанайнгаа һүүлээр нютагай эдэбхитэдтэ нэгэ хоёр дуу, хатар наада заажа үгэдэг байбалынь ямар һайн байгааб. Дахяад ерэхэдээ тэдэнэр үшөө ондоо дуу, хүгжэм зааха байгаа бшуу.

Аймагай Культурын байшангай директор нүхэр Очиров ехэнхи сагаа аймпотребсоюзай склад, магазинуудаар шалгалта хэлсэжэ үнгэргэдэг болошонхой. Ехэ һайндэрэй болохын урда тээ нэгэ хэды үдэрэй үлөөд байхада, концерт «бэлдэжэ» эхилээд, хуушан программаяа дабтадаг заншал эндэ бии болонхой. Үнгэрхэдөө энэ коллективэй гэшүүн Дулмажап Очирова «бэлэдхэхэеэшье» ошодоггүй, «би дууладаг лэ дуугаа дуулуужам даа» гээд, концерт табихын урда тээхэнэ ерэдэг юм.

Энэ коллектив гэшүүдэйнгээ тоое саашадань улам олошоруулжа, шэнэ шэнэ хүнүүдые хабаадуулха, арадай инструментнүүдэй оркестрые һэргээхэ бүхы арга боломжотой. Тэрэнэйнгээ һүүлээр программаяа бодомжотойгоор шэнэлээд, аймагайнгаа хүн зондо, илангаяа холын малшадта һонирхолтой зүжэг наада, концерт харуулха бэзэ гэжэ найдамаар байна. Энээнэй тулада бодото һайн оролдолго ба эмхидхэлэй хүдэлмэри хэрэгтэй.

А. ТАШУРОВ.

Редакторай орлогшо
О. Г. ГОМБОЕВА.

Мүнөөдэр кино театрнуудта

Оперо ба баледэй театрта — оперо **«Евгений Онегин»** (20 часта).

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — **«15-ти летний капитан»** (10 ч. 30 м.), **«Фанфан Тюльпан»** (12 ч. 30 м., 14 ч. 30 м., 16 ч. 30 м., 18 ч. 30 м., 20 ч. 30 м. ба 22 ч. 30 м.).

«ХРОНИКА» кинотеатрта—**«Мойдодыр»** (10 ч. 30 м.), **«Ураган»** (15 ч. 30 м., 17 ч. 30 м., 19 ч. 45 м. ба 22 ч.), **«Командир корабля»** (11 ч. 30 м. ба 13 ч. 30 м.).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — **«Золотые яблоки»** (10 ч.), **«Испытание верности»** (11 ч. 30 м., 13 ч. 45 м., 16, 18 ч. 10 м. ба 22 ч.), **«Бродяга»** 1-дэхи сери (20 ч. 15 м.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 31-48, культуры и быта, промышленности — 35-11, местной информации и писем— 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00364 Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 50.